PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 141 (2760) — Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sreda 16. junija 1954 — Cena 20 lir

PRISPEVAJTE ZA POPLAVLJENCE NA ŠTAJERSKEM!

Zaključek konference o Koreji Churchill in Eden pojdeta v Washington

Na pobudo zahodnih delegacij so danes v Ženevi končali konferenco o Koreji, ker ni bil dosežen sporazum o avtoriteti OZN - Konferenca o Indokini se zaenkrat nadaljuje, verjetno pa bo do konca tedna prekinjena

LONDON, 15. - V Londonu in Washingtonu so danes istočasno objavili, da bosta angleški ministrski predsednik Winston Churchill in zunanji minister Anthony Eden na povabilo predsednika Eisenhowerja 25. junija prispela v Washington in tam «preživela konec tedna».

V Washingtonu je predstavnik tiskovnega urada Bele hiše James Hagerty izjavil, da bo šlo za «neuraden sestanek med predsednikom Eisenhowerjem in obema njegovima prijateljema». Na sestanku ki se ga bo udeležil tudi Dulles, bodo razpravljali o številnih vprašanjih, toda brez vnaprej določenega dnevnega reda. Hagerty je tudi dejal, da je Eisenhower poslal svoje vabilo že pred nekaj tedni.

V Londonu pa je v spodnji zbornici najavil svoje potovanje sam Churchill, ki je tudi sporočil, da se bo Eden vrnil iz Ženeve v London najkasneje v torek, ko bo v spodnji zbornici poročal o ženevski konferenci. Churchill je dodal, da ni bilo mogoče premagati glavnih ovir, ki so se pojavile na konferenci, in izrazil zadovoljstvo nad načinom, kako je znal Eden pridružiti Indijo in ostale azijske države colombske konference splošni diskusiji, ki je bila v Ženevi. Churchill pa ni hotel odgovoriti na vprašanje, ali bo francoska politična kriza nujno pripeljala do prekinitve skupne akcije zahodnih velesil.

Voditelj opozicije Clement Attlee je izrazil svoje zadovoljstvo zaradi Churchillovega potovanja v Washington in želel ministrskemu predsedniku največji uspeh.

Danes predpoldne se je sestala angleška vlada; seji pripisujejo zaradi splošnega položaja velik pomen. Sodijo, da so ministri govorili o politiki, ki bi jo bilo treba ubrati po neuspehu ženevske konference. Pri tem so proučili zadnja poročila, ki jih je poslal iz Ženeve zunanji minister Eden, in poročilo načelnika imperialnega glavnega stana sira Johna Hardinga, ki se je v nedeljo vrnil iz Washingtona, kjer je predstavljal Veliko Britanijo na vojaških razgovorih o položaju v jugovzhodni Aziji.

V angleških krogih sodijo, da utegneta biti v primeru, da bi bila nova francoska vlada o pravem času sestavljena, novi francoski ministrski predsednik in zunanji minister povabljena na posvetovanje s Churchillom in Edenom pred njunim odhodom v Washington.

ŽENEVA, 15. — Z Edenovimi besedami: «Konferenca se razhaja», se je danes končala konferenca o Koreji. Konferenca o Indokini se zaenkrat še nadaljuje, toda verjetno ne za dolgo, saj je med drugim najavljeno, da bo Eden čez teden dni že v Londonu.

Sporazum o koncu konference o Koreji so dosegli predpoldne na sestanku predstavnikov 16 držav, ki so se pod okriljem OZN udeležile vojne na Koreji. Na seji, ki je bila nadaljevanje včerajšnjih razpravljanj, so končno sestavili izjavo, ki jo je kasneje, na popoldanski plenarni seji, prebral siamski delegat Van Vaitaiskon.

Ob 12. uri je prišlo na Molotovovo zahtevo do nepričakovanega sestanka med Molotovom in Edenom. Zdi se pa, da sta oba ministra govorila o indokitajskem vprašanju.

Popoldne se je v Ženevi razvedelo o bližnjem Edenovem in Churchillovem potovanju v Washington. Eden je bil na ženevski konferenci ena izmed osrednjih osebnosti in obenem eden izmed treh predsednikov konference o Koreji in eden izmed obeh predsednikov konference o Indokini. Vest o njegovem bližnjem odhodu je prepričanje o skorajšnjem koncu konference še bolj utrdila.

Odločitev je padla na današnji popoldanski plenarni seji, doslej najdaljši na konferenci; trajala je skoraj pet ur in pol. Konferenca se je končala v zelo razburjenem ozračju, ker so zaradi nesporazumov pri prevajanju v splošni nervozi nastala nesoglasja med posameznimi zahodnimi delegacijami, ki so bila pojasnjena šele po daljšem prerekanju.

Na začetku današnje seje je načelnik severnokorejske delegacije Nam Il prikazal nov predlog za «malo rešitev» korejskega vprašanja: predlog, ki obsega 6 točk, predvideva nekak modus vivendi med obema Korejama, dokler ne bo dosežena rešitev o združitvi dežele. Nam Ilov predlog obsega umik tujih čet, omejitev oboroženih sil obeh Korej na 100.000 mož, ustanovitev komisije, sestavljene iz predstavnikov obeh Korej, ki naj bi likvidirala vojno stanje, razveljavljenje vojaških pogodb, ki vežejo eno ali drugo Korejo z drugimi državami, in ustanovitev vsekorejskega odbora za razvoj gospodarskih in kulturnih zvez med obema korejskima republikama.

Za Nam Ilom je nastopil Čuenlaj, ki je predlagal, naj bi o Nam Ilovem načrtu «za utrditev miru na Koreji» razpravljali na ožji seji predstavniki Kitajske, ZSSR, Velike Britanije, ZDA, Francije in obeh Korej. Kitajski minister je nato zvračal na zahodne države odgovornost za mrtvo točko, na kateri se je znašla konferenca o Koreji.

Sledil je z dolgim govorom Molotov, ki je dejal, da so Edenovi in Bidaultovi predlogi o sporazumu v osnovnih načelih rešitev vprašanja «bolj ali manj podobni» sovjetskim predlogom. Nato je prikazal načrt izjave, ki naj bi jo odobrili udeleženci ženevske konference in tudi predvideval obveznost držav podpisnic, da v pričakovanju dokončne rešitve vprašanja «ne bo prišlo do nobene akcije, ki bi lahko ogrozila ohranitev miru na Koreji».

Sejo so nato prekinili in delegati 16 držav, ki so predpoldne pripravili skupno izjavo, so se sestali, da bi sklenili, ali naj izjavo prečitajo že na današnji seji, ali pa naj še počakajo. Razpravljanje ni bilo dolgo; sklenili so, da bo izjava prečitana že danes.

Po obnovitvi seje je ameriški delegat Bedell Smith odgovoril na Molotovov predlog in dejal, da predvideva sporazum o premirju, da ostane premirje v veljavi, dokler ga bo Severna Koreja spoštovala. Dodal je, da so Združeni narodi, ki so sporazum o premirju odobrili, dovolj kvalificiran organizem za ohranitev miru na Koreji.

Po Bedell Smithovih izjavah so Richard Casey (Avstralija), Carlos Garcia (Filipini), Paul Henri Spaak (Belgija) in Pjunjungtaj (Južna Koreja) v krajših govorih poudarjali avtoriteto OZN in potrebo spoštovanja načela svobodnih volitev na Koreji pod okriljem OZN.

Nato je siamski delegat Van prebral skupno izjavo 16 držav, ki govori o koncu konference o Koreji. Izjava ugotavlja, da ni bilo mogoče doseči sporazuma o avtoriteti OZN in o načelu svobodnih volitev pod okriljem OZN in nadaljuje: «Zaradi tega se nam zdi prikladneje priznati ta nesporazum, namesto da bi ustvarjali lažno upanje in varali narode sveta z ustvarjanjem videza, da obstaja sporazum, medtem ko dejansko sporazuma ni. V teh okoliščinah smo na našo veliko žalost prisiljeni ugotoviti, da dokler komunistične delegacije zavračajo dve osnovni načeli, ni nobenega razloga, da bi konferenca nadaljevala s proučevanjem korejskega vprašanja». Izjava zaključuje, da bodo države, ki so podpisale to izjavo, poročale Združenim narodom o razvoju dogodkov na konferenci in o položaju, ki je nastal.

Po kratkem Molotovovem nastopu je povzel besedo kitajski zunanji minister Čuenlaj, ki je predlagal, naj udeleženci konference nadaljujejo svoje napore za mirno rešitev korejskega vprašanja in naj izrazijo svojo pripravljenost, da v primernem času kje drugod nadaljujejo svoje razpravljanje.

O Čuenlajevem predlogu se je začela splošna debata, med katero je bilo v dveh urah 21 govorov. Tu so nastali tudi nesporazumi pri prevajanju, zaradi česar sta se sporekla južnokorejski delegat Pjungjuntaj in belgijski zunanji minister Spaak.

Na koncu debate je Eden, ki je seji predsedoval, predlagal naj vpišejo vse danes postavljene predloge v zapisnik in ko so vsi to odobrili, dejal: «Upam, da bomo nekega dne uspeli». Dodal je: «Konferenca se razhaja».

Ženevska konferenca je torej končala svoje delo o Koreji. Uradni razlog za prekinitev konference je nesporazum glede avtoritete OZN.

Dejstvo, da hočejo zahodne delegacije konferenco končati, je bilo znano že poprej in Molotov je danes na to molče pristal, ko se je omejil samo na zahtevo, naj se države podpisnice obvežejo, da se bodo izogibale vsakršne obnovitve sovražnosti.

Jutri bo v Ženevi nova ožja seja o Indokini. Govorili bodo o vprašanju Laosa in Kambodže. Po mnenju nekaterih opazovalcev namerava Molotov predlagati, naj se pripustijo k vojaški konferenci o prenehanju sovražnosti tudi laoški in kamboški predstavniki. V krogih konference sodijo, da utegne biti konferenca o Indokini končana oziroma prekinjena v petek.

TISKOVNA KONFERENCA DRŽAVNEGA TAJNIKA F. DULLESA

EOS in ameriška pomoč

Stališče do ženevskih razgovorov o Indokini - O potovanju Churchilla in Edena v Washington

WASHINGTON, 15. — Državni tajnik Foster Dulles je na svoji tiskovni konferenci glede ženevske konference izjavil, da ZDA ne nameravajo sicer dati pobude za zaključek razgovorov, glede katerih bi Francija želela, da bi se nadaljevali, vendar pa bi se utegnile ločiti od delovanja te konference,

Državni tajnik je nato izrazil upanje, da bo Churchillovo in Edenovo potovanje v Washington omogočilo kak napredek pri ustvarjanju sistema kolektivne obrambe v Južnovzhodni Aziji. Poudaril je, da je to potovanje normalnega značaja in da ni rezultat kake nenadne krize. Pripomnil je, da je bilo Eisenhowerjevo vabilo Churchillu poslano že pred nekaj tedni, in če sta Churchill in Eden sprejela 25. junija za prihod v Washington, je to zaradi tega, ker bo ženevska konferenca do tega dne vsekakor odložena ali prekinjena. Dodal je tudi, da se ne predvideva vabilo Franciji, naj bi se udeležila razgovorov, ker ti razgovori ne bodo uradnega značaja in bodo potekali brez določenega dnevnega reda.

Na vprašanje nekega novinarja, ali bodo na razgovorih razpravljali tudi o nadomestnih rešitvah za evropsko obrambno skupnost ter o načrtih za enotno akcijo v Južnovzhodni Aziji, je Dulles odgovoril, da bodo govorili o vseh perečih aktualnih vprašanjih.

Glede možnosti, da se ukine ameriška vojaška pomoč tistim evropskim državam, ki niso ratificirale evropske obrambne skupnosti, je Dulles med drugim izjavil, da se to stališče državnega departmaja ne sme presojati, da mora veljati kot spodbuda štirim državam, ki so že ratificirale pogodbo.

Na vprašanje, kaj misli o možnosti ratifikacije EOS v Franciji, je Dulles dejal, da si bo ameriška vlada lahko ustvarila boljšo sliko potem, ko bo sestavljena nova francoska vlada.

Nato je Dulles izrekel mnenje, da bo zaradi indokitajskega vprašanja utegnil nastati nov zastoj glede ratifikacije EOS v francoskem parlamentu, čeprav se zdi, da je francoska javnost sedaj bolj naklonjena tej pogodbi.

Na koncu je Dulles omenil Guatemalo in dejal, da ni dobil še zanesljivih vesti, ki naj bi potrdile govorice, da so guatemalski vojaški krogi pozvali predsednika, naj odstopi, ali pa naj preneha podpirati «komuniste» v Guatemali. Dodal je še, da ne more nič izjaviti o vesteh, češ da namerava ameriška vlada jutri predlagati na seji sveta medameriške organizacije, naj se skliče konferenca zunanjih ministrov zahodne poloble, na kateri naj bi govorili o Guatemali.

Na vprašanje v zvezi s siamsko resolucijo o Indokini pred Varnostnim svetom OZN je Dulles odgovoril, da so Združene države pripravljene to resolucijo podpreti. Omenil, je da so Združene države že dolgo časa naklonjene predložitvi vprašanja Indokine Združenim narodom, da pa so bile proti temu nekatere najbolj prizadete države.

Dal je razumeti, da bi bile ZDA naklonjene, da se opazovalci pošljejo ne samo v Siam, pač pa tudi v Laos in Kambodžo.

«REŠITEV» VPRAŠANJA JUGOSLOV. VELESEJEMSKEGA KONTINGENTA

Od zahtevanih 295 milijonov je Rim odobril 150 milijonov!

Jugoslovanska agencija Tanjug je včeraj javila sledečo vest, katero objavljamo v celoti:

«Šele danes dopoldne, samo 36 ur pred otvoritvijo letošnjega tržaškega velesejma, je ZVU sporočila jugoslovanskim razstavljavcem, da so za to mednarodno manifestacijo odobreni kontingenti v vrednosti komaj 150 milijonov lir in ne v vrednosti 295 milijonov, kolikor je Jugoslavija prosila.

Kontingente so najbolj drastično zmanjšali ravno za blago, katero tržaški trg in tržaško gospodarstvo najbolj išče, kot so prehrambeni proizvodi, za katere so odobrili komaj 15 odst. zaprošene količine, meso, za katero so odobrili komaj eno tretjino zaprošene količine, itd. Za nekatere vrste blaga, ki so jih jugoslovanska podjetja hotela razstavljati na velesejmu (kot je to na primer cement), pa sploh niso odobrili kontingentov Blago, za katero so zmanjšali kontingente, ali jih sploh niso odobrili, je v glavnem tiste vrste, kjer Jugoslavija konkurira Italiji. Tako je ZVU postala tudi v tem primeru zaščitnik italijanskega kapitala».

Preden komentiramo gornjo vest, pripominjamo, da je naš urednik včeraj popoldne vprašal upravo velesejma, glede kontingentov. Uprava velesejma pa včeraj pozno popoldne ni vedela niti ene številke odobrenih kontingentov in šele pričakuje verjetni prihod rimskega funkcionarja. Na upravi pravijo, da bo ta funkcionar prišel po vsej verjetnosti na otvoritev in prinesel s seboj dokončne podatke. Uprava je dobila do sedaj samo obvestilo, da bodo «upoštevali želje v največji možni meri». Pred dnevi pa smo na slično vprašanje o kontingentih slišali na upravi velesejma zelo ponižen odgovor, da bo tisk bolje obveščen od uprave same.

Uprava velesejma je torej zapostavljena pri tem tako važnem vprašanju, kar nikakor ni prav, saj ji jemlje dragoceni ugled. Do skrajnoti nemogoče in naravnost smešno je čakanje na funkcionarja rimskega ministrstva za zunanjo trgovino, ki bo prišel šele na otvoritev in še to komaj «po vsej verjetnosti».

Jugoslavija je zaprosila za kontingent za tržaški velesejem že 5. marca t. l. Treba je bilo torej čakati cele tri mesece in 10 dni povrhu, da je prišel iz Rima na ZVU odgovor in da je ZVU ta odgovor posredovala Jugoslovanom, medtem ko se za ostale kontingente sploh še nič ne ve. Res zavidljiv birokratski rekord za takšno relativno zelo enostavno operacijo.

Žal pa ne gre samo za birokratsko nesposobnost in za škodljivo zelo dolgo zavlačevanje.

Jugoslavija je lani dobila 165 milijonov lir posebnega velesejemskega kontingenta. letos je zaprosila za 295 milijonov lir in dobila formalno le 150 milijonov lir. Že te številke govore, da se ZVU (beri: rimski uradniki ZVU) trudi na vsak način zmanjšati obseg trgovske izmenjave z Jugoslavijo. V teh številkah pa je komaj polovica resnice.

ZVU namreč tudi letos v svojem uradnem odgovoru pripominja, da ni v njenem interesu razširiti promet v okviru tržaško-jugoslovanskega kompenzacijskega računa, temveč v okviru jugoslovansko-italijanskega kliringa. Zato so odobrili 50 odst. velesejemskega kontingenta na prvi in 50 odst. na drugi račun.

V praksi pa to pomeni, da bo lahko Jugoslavija izvozila v okviru tržaškega velesejma komaj za 75 milijonov lir blaga!

Jugoslovani so prosili za 295 milijonov in to na osnovi več kot 200 milijonov lir sklenjenih kupčij na lanskem velesejmu in upoštevajoč izredno vedno večje zanimanje za jugoslovansko izvozno blago, dobili pa so komaj 75 milijonov lir, Rim je torej velesejemski kontingent ne samo razpolovil, temveč razčetvoril!

Jugoslovansko zanimanje za čim večji izvoz v Trst je razumljivo, saj je Trst blizu in hoče Jugoslavija kupovati v Trstu zlasti izdelke tržaške industrije. Še bolj pa je razumljivo tudi upravičeno zanimanje Trsta za tako gospodarsko zamenjavo. 295 milijonov lir uvoznega kontingenta pomeni za 295 milijonov lir naročil tržaški industriji, pomeni za toliko dela več in za toliko brezposelnosti manj. Odobrili so le četrtino, torej bo tudi naročil lahko samo za eno četrtino.

V interesu Trsta je, da se promet razvija predvsem v okviru jugoslovansko - tržaškega kompenzacijskega računa in ne v okviru jugoslovansko - italijanskega kliringa. Z lirami, ki jih dobi Jugoslavija v okviru tržaškega računa, lahko namreč kupuje samo na našem trgu in da tako zaslužek izključno Trstu. V okviru italijansko-jugoslovanskega kliringa pa so kupčije in naročila možne tudi na Siciliji, v Kalabriji, Rimu, Turinu in drugod po Italiji.

Politika razširjanja gospodarskih odnosov med važno zaledno državo, kot je Jugoslavija, in Trstom je torej obojestransko koristna in je zlasti ugodna za Trst, ker daje možnosti za naročila tržaški industriji. Tej politiki tržaških interesov pa nasprotuje Rim, ker je to eno izmed sredstev izolacije Trsta od zaledja, sredstvo političnega pritiska, in ker ščiti predvsem interese svoje industrije, italijanskega gospodarstva in ne Trsta.

Kako pa lahko drugače razlagamo skrčenje uvoznega kontingenta v okviru velesejma na primer za meso od zaprošenih 22 milijonov na 8, za živež od 60 milijonov na 8, za cement z 10 milijonov na nič itd., kot z načrtnim in zlonamernim zavijanjem gospodarskih odnosov?

Kam vodi taka politika, postaja v Trstu vsak dan bolj jasno celo iredentističnim gospodarskim krogom in se izredno jasno odraža prav na velesejmu samem.

S. B.

ČLANEK BEOGRAJSKE «BORBE» O SEDANJI FAZI TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA

Kompromisna rešitev v danih pogojih ne pomeni odpovedi nacionalnim težnjam

Jugoslavija je zaradi miru pripravljena na nove žrtve, toda nikoli se ne bo odpovedala svojim pravicam do Trsta - Rešitve, ki bi pod določenimi pogoji prepustila mesto Trst Italiji, jugoslovanski narodi ne morejo sprejeti kot dokončno

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 15. — Ugibanja o rešitvi tržaškega vprašanja so ponovno na dnevnem redu. Za sedanjo fazo je značilno, da tokrat italijanski tisk ni prišel do histeričnih napadov proti kompromisni rešitvi, ki ne more popolnoma zadovoljiti niti ene niti druge strani. Toda bila bi popolnoma napačna koncepcija, poudarjajo v Beogradu, da bi taka kompromisna rešitev lahko bila dokončna za Jugoslavijo, a za Italijo samo začasna. Pristanek na kompromisno rešitev v danih pogojih še ne pomeni, odpovedati se svojim nacionalnim težnjam. Jugoslavija je na primer podpisala mirovno pogodbo z Italijo, čeprav s to pogodbo niso bile zadovoljene njene upravičene zahteve, čeprav je ta pogodba pustila pod Italijo desettisoče Slovencev.

S podpisom mirovne pogodbe, poudarja današnja «Borba», se Jugoslavija ni odpovedala svojim pravicam na Beneško Slovenijo, Kanalsko dolino, na področje Gorice in Tržiča in na ostala področja, kjer žive Slovenci. Jugoslavija je danes prav tako zaradi miru pripravljena na nove žrtve za rešitev tržaškega vprašanja.

Nove meje pod določenimi pogoji prepuščajo Italiji mesto Trst, toda to še ne pomeni, da se Jugoslavija odpoveduje in da se bo odpovedala svojim pravicam do Trsta. Jasno je, poudarja «Borba», da se jugoslovanski narodi ne bodo nikoli odpovedali svojim bratom in sestram v Trstu in da se jugoslovanska vlada, veren tolmač interesov jugoslovanskih narodov, ne bo nikdar odpovedala svojim zakonitim pravicam v Trstu.

Toda kljub temu, ugotavlja «Borba», to ne predstavlja za Jugoslavijo ovire, da za ceno ogromnih žrtev poišče kompromisno rešitev, da bi se končno sporazumeli o tržaškem vprašanju. Taka v danih pogojih realna rešitev, za katero se zavzema Jugoslavija, ne more biti idealna rešitev, in popolnoma je razumljivo, da je jugoslovanski narodi ne bodo sprejeli kot dokončno v smislu njihovih nacionalnih zahtev.

Mogoča je torej takšna rešitev, nadaljuje «Borba», da vsaka stran ostane pri svojih zahtevah. O stopnji provizornosti oziroma trajnosti takšne rešitve se lahko razpravlja. Jugoslavija nima ničesar proti, da se sporazumno določi stopnja provizornosti oziroma trajnosti, toda razume se, da mora to veljati za obe strani. Če bi v tem vprašanju prišlo do nasprotnih mišljenj, poudarja «Borba», to ne bi bil konflikt med jugoslovanskimi in italijanskimi težnjami, temveč konflikt med interesi čim večje stabilnosti miru v tem delu sveta in recipročnih jugoslovanskih in italijanskih nacionalnih interesov.

Maršal Tito je v izjavi «New York Timesu» 7. maja, poudarja «Borba», opozoril na eno alternativo rešitve tržaškega vprašanja, ko je poudaril, da bi dokončna rešitev lahko bila tudi taka, da se niti ena niti druga država ne odpovesta svojim nacionalnim zahtevam. «Mi tega ne zahtevamo od Italije, niti nimajo oni pravice, da to zahtevajo od nas, je izjavil maršal Tito. Samo da bi v tem primeru moralj zainteresirani zavezniki izjaviti, da ne bodo podpirali zahtev niti ene niti druge strani ter niti eni niti drugi državi ne bodo pomagali, da bi uresničila svoje zahteve. To bi v sedanjih pogojih najbolj odgovarjalo interesom ene in druge strani in bi prispevalo h konsolidaciji miru v tem delu Evrope».

B. B.

Konec zasedanja donavske komisije

BUDIMPEŠTA, 15. — Z današnjo plenarno sejo se je zaključilo deseto redno zasedanje donavske komisije. Na današnji seji so sprejeli pravilnik o delovanju tajništva in služb komisije. Sklenili so, da bo enajsto redno zasedanje 8. decembra letos v Budimpešti.

Angleška letalska delegacija na obisku v Jugoslaviji

BEOGRAD, 15. — V Beograd je prispela danes iz Carigrada na prijateljski obisk jugoslovanskemu vojnemu letalstvu 27-članska britanska letalska delegacija z eskadriljo, ki jo sestavlja šest bombnikov na reakcijski pogon tipa «Canberra» in dve transportni letali tipa «Hastings». Delegacijo vodi viceadmiral RAF Whitley. Britanske goste so na vojaškem letališču sprejeli vidni predstavniki glavnega stana jugoslovanskega vojnega letalstva ter predstavniki britanskega in kanadskega veleposlaništva v Beogradu.

Položaj v Guatemali

GUATEMALA, 15. — Glavni štab in predsedstvo guatemalske republike sta objavila skupno uradno izjavo, v kateri odločno zanikujeta govorice iz inozemstva, češ da je guatemalska vojska poslala predsedniku republike Arbenzu ultimat in zahtevala njegov odstop v 24 urah. Poročilo dodaja, da vojska v celoti podpira predsednika Arbenza.

POROČILO ORGANIZACIJE ZN o gospodarskem položaju na svetu

NEW YORK, 15. — Na sedežu Združenih narodov je bilo objavljeno poročilo o svetovnem gospodarskem položaju v dobi od 1950 do 1953. Poročilo je bilo pripravljeno za bližnje zasedanje ekonomsko-socialnega sveta OZN, ki bo v Ženevi.

Poročilo pravi, da sta proizvodnja in potrošnja v svetu v zadnjih dveh letih dosegli rekordno višino. Vendar pa so mnoga zboljšanja začasne narave in bo treba večino problemov še rešiti. Važna naloga vseh držav je, kako izkoristiti dana gospodarska bogastva za kritje potreb prebivalstva. Zlasti važen problem so nerazvite države glede na to, da se čuti delno nazadovanje gospodarstev nekaterih teh držav. Poleg tega glavne industrijske dežele niso poskrbele za polno zaposlenost. Posebno bo treba rešiti problem, kako naj bi gospodarsko nerazvite države zgradile proizvajalne kapacitete in dvignile življenjsko raven svojega prebivalstva.

V poročilu so nato objavljeni zanimivi podatki o trgovini med Vzhodom in Zahodom. Ta važna prvina gospodarskih odnošajev v svetu je še vedno velik problem. Leta 1951 je znašal izvoz iz zahodnega sveta v Sovjetsko zvezo 107 milijonov dolarjev, leta 1952 pa se je dvignil na 134 milijonov dolarjev, v prvi polovici 1953 pa je padel za 40 milijonov dolarjev. Glede trgovine zahodnih držav z ostalimi zahodnoevropskimi državami je položaj sorazmerno v glavnem enak: 1951 — 520 milijonov dolarjev, 1952 — 426 in v prvi polovici 1953 — 210 milijonov dolarjev.

Trgovinska zamenjava med vzhodnoevropskimi državami in Kitajsko kaže naglo padanje — od milijarde 655 milijonov dolarjev na obeh straneh v letu 1951 na milijardo 419 milijonov dolarjev v letu 1952 in končno na 652 milijonov dolarjev v prvi polovici 1953.

Velik del poročila govori o gospodarskih problemih ZDA kot najmočnejše industrijske države. Ameriški izvoz je, čeprav se je v zadnjih 3 letih zvišal, sorazmerno majhen v primeri z zmogljivostjo proizvodnje.

Po podatkih objavljenih v poročilu, bi imelo sleherno padanje gospodarske ravni v ZDA daljnosežne posledice za gospodarstva drugih držav. Po prvih podatkih iz letošnjega leta računajo na zmeren toda pomemben padec v tem letu v primeri z lanskim. Ta slika bi se po mnenju gospodarskih strokovnjakov Združenih narodov lahko spremenila, če bi ameriška vlada napravila ustrezne protiukrepe in če bi nastopili morebitni dogodki, ki bi na to vplivali.

Poročilo Združenih narodov posveča pozornost tudi gospodarstvu Jugoslavije in poudarja, da sta družbena lastnina nad proizvajalnimi sredstvi ter kmetijska politika na podlagi zadružnega sistema osnovni gospodarski vodili jugoslovanske vlade. Strokovnjaki svetovne organizacije omenjajo zlasti spremembe v gospodarskem življenju Jugoslavije, kot so odprava centralizacije v gospodarstvu ter avtonomija gospodarskih podjetij, ki odločajo o proizvodnji, cenah in plačah delavcev in uslužbencev.

Poročilo opozarja tudi na sistem upravljanja delavskih svetov v industriji, avtonomijo podjetij in svobodo, ki so jo dobili kmetje na tržišču. Istočasno navaja, da je ustavitev gospodarskih zvez vzhodnoevropskih držav in ZSSR z Jugoslavijo svojčas povzročilo Jugoslaviji resne težave, katerim so se pridružile tudi posledice suše v letih 1950 in 1952.

Glede jugoslovanske proizvodnje navaja poročilo, da je lani narasla za 12 odst.

Na koncu ugotavljajo gospodarski strokovnjaki Združenih narodov, da je neogiben pogoj za mednarodno gospodarsko stabilnost odločna nacionalna politika vseh držav za polno zaposlenost in nadaljnji gospodarski razvoj. To pa ni edini pogoj. Treba je hkrati ustvariti tudi pogoje za večjo odpornost svetovnega gospodarstva, da bi moglo brez večjih posledic prenesti vsak udarec, ki bi mu ga utegnilo zadati padanje dejavnosti v posameznih državah. katerih gospodarstva so velikega pomena za mednarodne gospodarske odnose.

Italijanski senat začel debato o zunanji politiki

Nobene vladne izjave ali poročila zunanjega ministra pred diskusijo - Brosiov včerajšnji razgovor s Kirkpatrickom - Stavka pristaniških delavcev v Genovi

LONDON, 15. — Napovedani sestanek med italijanskim veleposlanikom v Londonu Manliom Brosiom in stalnim podtajnikom v Foreign Officeu sir Ivonom Kirkpatrickom je bil danes popoldne. Trajal je 40 minut.

Z obeh strani so zelo rezervirani o tem sestanku, v katerem je, kot so napovedovali in kot danes tudi potrjujejo, Brosio prikazal stališče rimske vlade glede angloameriških predlogov o Trstu.

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — V italijanskem senatu so danes začeli z debato o proračunu zunanjega ministrstva. Debata se je začela brez vsakega uvoda, predvsem pa brez vsake vladne izjave ali poročila zunanjega ministra, kar so nekateri senatorji tudi omenjali in kritizirali. To dejstvo je prej izraz splošne zadrege vlade, ker je začel prihajati na dan realni mednarodni položaj Italije, ki so ga povzročili neuspehi zgrešene politike, kot pa pristajanje na angloameriško željo po čim večji diskretnosti. Končno so to željo ne samo v Rimu, temveč tudi v Londonu in Washingtonu nič kolikokrat prekršili.

Govornikov na današnjih dveh sejah je bilo precej; skoraj vsi so se vsaj dotaknili tržaškega vprašanja in balkanske zveze poleg vprašanja ratifikacije evropske obrambne skupnosti. Presenetljivo pogosto pa so bile na jeziku senatorjev bivše italijanske kolonije; ti govori so šli včasih celo do predpisovanja notranjih odnosov med Abesinijo in Eritrejo in podobnega.

V glavnem so senatorji kritizirali vladno politiko, čeprav večinoma z nacionalističnih pozicij, v čemer so se odlikovali tako fašisti kot kominformisti. Resne kritike italijanske zunanje politike in njenih napak ni bilo slišati. Prej je iz govorov senatorjev odmevala ista megalomanija, ki je tudi palačo Chigi zapeljala v zgrešeno politiko. Senator Cianca (PSI) je obžaloval, da se zunanji minister Piccioni do zdaj še ni odzval pozivu zunanjepolitične komisije senata, naj poda poročilo o tržaškem vprašanju. O balkanski zvezi je isti senator menil, da je glavni krivec De Gasperi, ker je leta 1952 podprl vključitev Grčije in Turčije v atlantski pakt, ker da bo to italijanske pozicije okrepilo. Nasprotno «pa so se uresničile najbolj pesimistične napovedi», je obžaloval izgubljeno italijansko vlogo velesile in hegemona «socialistični» senator Cianca.

Senator Sereni (KPI) je govoril na dolgo o mednarodnem položaju in o sovjetskem predlogu za vstop v atlantski pakt, monarhist Taddei pa je govoril v glavnem o kolonijah. Neofašistični senator Ferretti je zatrdil, da je Italija vstopila v atlantski pakt «ne iz sentimentalnega prepričanja, temveč iz preračunljivosti», nato pa je obtožil vlado, da tega ni znala izkoristiti

Medtem je bila danes v pristanišču v Genovi 26-urna stavka pristaniških delavcev, ki je zaustavila vse delo. Delo je zastalo na približno 30 ladjah, zasidranih v pristanišču. Delavci so stavkali zaradi mezdnih zahtev.

O novem zakonskem načrtu o najemninah, ki ga je včeraj odobrila vlada, so danes objavili nekaj pojasnil. O postopnem dvigu najemnin, ki ga predvideva zakon, pojasnjujejo, da bodo najemnine leta 1960 približno osemindvajsetkrat tolikšne kot leta 1944. Tako bo najemnina za stanovanje, ki je leta 1944 stalo 450 lir mesečno, znašala leta 1960 12.500 lir.

A. P.

Pierre Mendes-France zapušča Elizejsko palačo, potem ko je predsedniku Cotyju sporočil, da sprejema mandat za sestavo vlade.

Jutri razprava o investituri v francoski narodni skupščini

Mendes-France je izjavil, da bo njegova programska izjava v glavnem posvečena Indokini, ne bo se pa izognil vprašanju EOS - Večina parlamentarnih skupin se bo odločila šele po izjavi, ki jo bo podal Mendes-France - Komentarji tiska

PARIZ, 15. — Pierre Mendes-France je danes nadaljeval posvetovanja. Zjutraj je govoril z načelnikom glavnega štaba generalom Guillaume ter z načelniki glavnega štaba kopenskih, pomorskih in letalskih sil. Popoldne pa se je udeležil seje radikalne skupine in odbora «Cadillac» (organizem, ki združuje člane vodilnega odbora radikalne stranke in voditelje parlamentarne skupine te stranke). Na teh sejah so govorili o vprašanju EOS in o Indokini.

Zvečer je Mendes-France na tiskovni konferenci sporočil, da bo debata o njegovi investituri v skupščini v četrtek popoldne ob 15. uri. Na vprašanje časnikarjev je odgovoril, da bo njegova programska izjava v pretežni večini posvečena Indokini, da pa se ne namerava izogniti vprašanju EOS. Dodal je, da je na seji radikalne skupine in odbora «Cadillac» dobil vtis, da njegovi tovariši odobravajo njegovo tezo. Jutri se bo sestal še s Chauvelom, ki nadomešča Bidaulta v Ženevi in ki bo prišel v Pariz, da mu poroča o zadnjem razvoju diplomatskega položaja. Govoril bo tudi s predsednikom skupščine Francoske unije Sarrautom, ki velja za najbolj obveščenega o zadevah, ki se tičejo Indokine. V glavnem pa bo Mendes-France jutrišnji dan posvetil pripravljanju izjave. ki jo bo podal v narodni skupščini.

Večina parlamentarnih skupin se je sestala danes popoldne in je sklenila, da bodo določili svoje stališče šele po izjavah, ki jih bo v skupščini podal Mendes-France, ker se ta ni posvetoval z njihovimi predstavniki.

Medtem se govori, da bo večina bivših vladnih predsednikov podprla Mendes-Francea. Mnenje pariških političnih krogov je namreč, da bo z novim vladnim predsednikom zapihalo nekoliko svežega zraku pri poizkusu, da se zopet poživi umirajoča francoska politika. Razen načrta, ki naj bi omogočil konec vojne v Indokini, namerava baje Mendes-France staviti nove predloge za dvig francoskega gospodarstva. Na koliko glasov pri tem lahko računa, ni še mogoče presoditi, vse bo v glavnem odvisno od njegovo izjave. Znano je, da mu je 5. junija lansko leto manjkalo samo 13 glasov za investituro.

Današnji komentarji pariškega tiska so zelo previdni in iz njih je razvidno, da noben list ni povsem nasproten Mendesu Franceu. «Parisien Libere» odobrava zadnje predloge Mendesa Francea zlasti glede Indokine in dodaja, da je treba vsekakor videti, kako bo mogoče te predloge praktično izvesti. List dodaja, da vlada za poizkus radikalnega voditelja veliko zanimanje, naj bo njegov rezultat kakršen koli. Konservativni «Figaro» piše, da se politične skupine do sedaj omejujejo na čakanje, ne da bi zavzele povsem nasprotno stališče.

Prav tako objavljata obširne komentarje o francoski krizi britanski in ameriški tisk. Londonski tisk pa posveča glavno pozornost ženevski konferenci in odmevu, ki ga bo francoska kriza lahko imela za ratifikacijo EOS. Konservativni «Dail Express» ugotavlja, da se je ženevska konferenca dejansko končala v ponedeljek, ter dodaja, da je Molotov imel največ dobička pri pogajanjih iz treh vzrokov: 1. francoska vlada, ki je zagovarjala borbo proti «komunizmu» v Indokini, je padla; 2. nasprotja med zahodnimi zavezniki so se temeljito izkoristila; 3. medtem ko se nadaljujejo pogajanja, se je v Indokini začelo novo gibanje proti zadnjemu francoskemu utrjenemu položaju, Hanoiu in Haifongu.

Laburistični «Daily Herald» pa se sprašuje, kaj bo iz zavezništva med ZDA, Veliko Britanijo in Francijo v Evropi, ter dodaja, da tisti v Franciji in Veliki Britaniji, ki nasprotujejo EOS, niso dovolj pomislili na dejstvo, da se bo morala Zahodna Nemčija v razdeljenem svetu neizbežno oborožiti. List omenja zatem tri rešitve, ki naj bi zamenjale evropsko vojsko: 1. neodvisna Nemčija, ki naj bi vstopila s svojo vojsko v atlantski pakt; 2. neodvisna Nemčija zaveznica z ZDA; 3. Nemčija, ki bi se oborožila na svoj račun, sovražna Evropi in pripravljena zvezati se s Sovjetsko zvezo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan se je leta 1942 pričela močna italijanska ofenziva na Medvedjek.

DANES, sreda 16. junija Franc Reg., Tratimir
Sonce vzide ob 4.14 in zatone ob 19.56. Dolžina dneva 15.42. Luna vzide ob 20.15 in zatone ob 3.49
JUTRI, četrtek 17. junija Rešnje telo, Budin

OB 17.30 NA TERASI „PALAČE NARODOV"

Danes uradna otvoritev VI. tržaškega velesejma

Otvoritvene formalnosti bo izvedel gen. Winterton ob prisotnosti lokalnih in tujih gospodarskih in državnih predstavnikov - Najavljene tiskovne konference

Danes ob 17.30 bo general Winterton uradno otvoril VI. mednarodni tržaški velesejem. Otvoritev bo kot lani na terasi «Palače narodov» in bodo na njej prisotni številni predstavniki tržaških oblasti in gospodarskega življenja mesta. Med tujimi predstavniki bodo prisotni tudi italijanski minister za trgovino in industrijo Villabruna, veleposlanik Egipta in Guatemale.

Letos bo število gostov nekoliko manjše kot prejšnja leta, predvsem zaradi tesnega prostora. Zato bodo lahko prisostvovali otvoritvi izključno tisti, ki so dobili posebna vabila in za to priliko ne veljajo izkaznice za vstop.

Občinstvo si bo lahko ogledalo velesejem takoj po svečani otvoritvi od 20. do 23. ure, ko bodo prenehali prodajati vstopnice. Velesejem bo odprt vsak dan od 10-13 in od 15-23, v sobotah od 10-23 in ob nedeljah od 9-23. Vstopnica velja, brez popustov ENAL in sličnih, 200 lir, s temi popusti odnosno skupinske vostopnice za najmanj 20 oseb pa 150 lir.

Da se prepreči naval na filobusne zveze je uprava ACEGAT pojačila že od danes naprej redni progi št. 11. in 18.

Uprava velesejma je tudi letos razpisala žrebanje bogatih nagrad za obiskovalce velesejma. Vsak večer bodo tako izžrebali tri vstopnice in razdelili tri nagrade. Danes bodo dobili srečni lastniki vstopnic z izžrebano številko radio aparat tipa «Super Nicoletta», pletilni stroj «Minitex» in zaboj likerjev «Stock». Jutri pa bodo nagrade sledeče: «Vespa» tipa «U», sesalnik za prah in foto-aparat «Rondine».

Prvo tiskovno konferenco bo imel v četrtek ob 12 uri veleposlanik Guatemale v Rimu Francisco Cosenza Galvez. 18. t. m. pa bo imel ob 17. uri tiskovno konferenco dr. Karlo Wessely, šef urada za zunanjo trgovino zvezne trgovske avstrijske zbornice na Dunaju. Govoril bo o trgovskih vezeh Avstrije in o trgovskem in gospodarskem življenju svoje dežele. Tema dvema tiskovnima konferencama bodo sledile še številne druge.

V Trst je prispel dr. Ivan Ples tajnik zunanje-trgovskega oddelka trgovske zbornice Slovenije, ki je uradni predstavnik zvezne jugoslovanske trgovske zbornice na velesejmu. Zvezna trgovska zbornica organizira uspelo jugoslovansko kolektivno razstavo v «Palači narodov».

Drugo predavanje o produktivnosti

Včeraj je bilo v veliki dvorani trgovske in industrijske zbornice na pobudo centra za gospodarski razvoj Trsta drugo predavanje v ciklusu predavanj o produktivnosti. Predaval je prof. Renato Balzarini o «Produktivnosti, zaposlitvi in delovnih pogojih, to je o produktivnosti v njenih človečanskih in socialnih aspektih».

V svojem kratkem a zanimivem predavanju je prof. Balzarini poudaril, da je produktivnost relativen pojem, to je, da se ne more uporabljati zanj isto merilo v vseh deželah, marveč da je treba upoštevati njihov socialni in gospodarski razvoj. Glede Italije je med drugim dejal, da dobiva zaradi povprečne nizke življenjske ravni socialna plat produktivnosti še posebno veljavo ter da se zato ne morejo reševati vprašanja produktivnosti, če se ne upošteva dovolj socialno vprašanje. Nato je govoril o socialni funkciji lastnine ter dejal, da se je funkcija lastnine v primeri s prejšnjim stoletjem menjala, kakor naj bi se menjala tudi funkcija dela, ki naj bi bilo glede pravic sedaj enakopravno z zasebno lastnino.

Predavatelj se je dotaknil še vprašanja brezposelnosti, vzrokov, ki jo porajajo, potrebe strokovnega spopolnjevanja za dvig proizvodnosti, itd.. Obsodil je tudi politiko nizkih mezd ter ponovil splošno znano ugotovitev, da bi zvišanje mezd povzročilo zvišanje potrošnje, s tem pa tudi proizvodnje in blagostanja.

Po polurnem predavanju prof. Balzarinija se je razvila živahna diskusija ki pa je bila precej nejasna in je pokazala, da si razni diskutanti niso niti edini v opredelitvi pojma «produktivnost», ki jo je zadnji diskutant opredelil kot poskus, proizvajati s čim manjšimi stroški čim boljše izdelke. Seveda tudi ne smemo pozabiti, da so v diskusijo posegli razni industrijci, ki so pač nujno zagovarjali svoje interese, čeprav so jih skušali prikriti z videzom neke načelnosti.

Pomagajmo poplavljencem

Muskovič 500, M. Ostrouška 500, Tomažič 1.000, Josip Lavrenčič 500, Amalija Čok 1.000, Giampiccoli 1.000, Ivan Gerdol 500, Olga Bandel 1.000, Franc Bandel 1.000, Jože Umek 1.000, Vladimir Žitko 500, Jožef Černigoj 500, Marija Zalokar 300, Svetka Jaklič 300, Frida Baretta 1.000, Karluči Škerl 1.000, Julij Pavletič 1.000, Antonija Čok 1.000, N. N. 2.000, Sergij Franovič 500, Franc Kukanja 1.000 lir.

N. N. iz Ulice Valdirivo 30.000 lir, Marija Lukač 1.000, D. Požar 500, Stanko Kodrič 1.000, Ema Tomažič 2.000, dr. Rudolf Perhauc 1.000, Marij Šferca 500, Karel Ban 2.000, Trampuš 1.000, Boris Race 2.000, Malka 200, Zveza invalidov NOB 25.000, Karel Kjuder 1.000. Niko Škamperle 500, Anton Bembič 2.000, Franc Pahor 1.000, Antonija Rijavec 2.000, Leopold Štolfa 1.000, Rihard Kaiser 500.

Skupno je bilo doslej nabranih za poplavljence na Štajerskem 455.400 lir.

Opozarjamo vse, ki svojih prispevkov še niso oddali, da to lahko store na uredništvu našega dnevnika v Ul. Montecchi 6, na upravi v Ul. sv. Frančiška 20/III, na sedežu OF v Ul. R. Manna 29, na sedežu Zveze prosvetnih delavcev v Ul. Roma 15 in na odborih OF.

ŠE S SEJE ZGONIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

KAJ OVIRA RAZVOJ ZGONIŠKE OBČINE?

Med vsemi okoliškimi občinami je zgoniška najrevnejša - Odnos višjih oblastvenih organov do sklepov obč. sveta - Vprašanje brezposelnosti

Na nedeljski seji zgoniškega občinskega sveta je župan tov. Obad podal splošno poročilo o delovanju upravnega občinskega odbora, iz katerega povzemamo najvažnejše misli.

Zgoniško občino težijo razna vprašanja, ki so v zvezi z njeno zemljepisno lego, s strukturo prebivalstva, s splošno zaostalostjo in zanemarjenostjo. V povojnih letih je bilo mnogo storjenega, tako da se je tudi zgoniška občina vsaj do neke mere približala ravni drugih občin, čeprav še daleč zaostaja za njimi. Dejstvo je namreč, da je zgoniška občina med vsemi ostalimi na našem področju med največjimi kar se razsežnosti tiče, da je prebivalstvo raztreseno po 11 vaseh in naseljih, da nima industrijske, trgovske ali turistične dejavnosti in da je prebivalstvo — po številu oseb je zgoniška občina med najmanjšimi — zelo revna. Razsežnost občine in veliko število naselij v okviru njenih meja je krivo, da ceste še niso asfaltirane, kajti pristojne oblasti kljub ponovnim zahtevam občinskega odbora nočejo odobriti potrebnih zneskov, ker je zgoniška občina odrezana od pokrajinskih in državnih cest, ki vodijo skozi vse ostale občine. Iz istega razloga občinskemu odboru tudi ni uspelo, da bi napeljali v vsa naselja električni tok, predvsem v Brišče, Kresijo in na proseško postajo. Zaradi slabih cest se v občini ne more razviti turistični promet, čeprav ima zgoniška občina lepo lego in po svojih naravnih lepotah prav gotovo ne zaostaja n. pr. za repentaborsko občino. Na predzadnjem zasedanju občinskega sveta so svetovalci soglasno sprejeli sklep, da se področje Briščikov zaradi znane podzemeljske jame proglasi za področje turističnega značaja, vendar do danes pristojni organi tega sklepa še niso odobrili. Iz tega sledi, da ovirajo razvoj občine tudi višji oblastveni organi, ki ne kažejo razumevanja niti za take najosnovnejše probleme, s katerimi se bori občinska uprava.

Omenjeno je bilo, da je prebivalstvo revno in da zemlja ne nudi dovolj za preživljanje. Ljudje so torej prisiljeni, da si iščejo zaposlitve in kruha drugod. Gospodarska kriza, ki je zajela Trst, se odraža tudi v okoliških občinah, saj je vedno teže najti zaposlitev. Predvsem je močno prizadeta mladina, kajti vajencev skoraj nihče ne sprejema in tako nima možnosti, da bi se izučila obrti. Občinska uprava je skušala po svojih močeh rešiti problem zaposlitve v okviru SELAD, kajti drugih večjih del v zgoniški občini ni bilo. Ves čas je bilo pri SELAD zaposlenih 40 občanov, poleg tega pa je občinski odbor še dosegel, da je 13 občanov dobilo zaposlitev v kamnolomu Petrovich, in sicer pod okriljem tržaškega SELAD. Ker ta skupina dokončuje svojo delovno dobo, se bo odbor potrudil, da bi delo dobili drugi brezposelni občani.

Potem ko je župan omenil podporo brezposelnim, je načel vprašanje šolstva. Povedal je, da so nabavili nove mladinske knjige za šolo v Saležu in Zgoniku, poleg tega pa še pletilni stroj za šolo v Zgoniku. Glede vrtcev v Zgoniku in Gabrovcu je poudaril njuno veliko vlogo pri vzgoji mladine in prve uspehe, ki so jih otroci dosegli v razmeroma kratkem času. Zaradi prevelikih stroškov, ki jih ima občina z vzdrževanjem vrtcev, je bil občinski odbor prisiljen uvesti za vsakega otroka mesečno plačilo 600 lir, kar pa prav gotovo ne bo vplivalo v večji meri na ekonomski položaj posameznih staršev. Omenil je še, da bo v letošnjem poletju 20 otrok zgoniške občine preživelo počitnice v koloniji, ki jo organizira devinsko-nabrežinska občina.

Glede priključitve telefona na mestno telefonsko omrežje in postavitev novih javnih govorilnic v Saležu, Gabrovcu in na proseški postaji, je tov. Obad poudaril, da so bili potrebni zneski že davno odobreni ter da je bila pogodba med občino in TELVE že podpisana. Toda doslej iz neznanih vzrokov še niso pričeli z deli, in kljub neštevilnim intervencijam je vse ostalo le pri obljubah. Pač pa je bila dograjena ljudska hiša v Saležu - Bajti ter so bila stanovanja prosilcem že dodeljena. Z dograditvijo te hiše je bila vsaj do neke mere omiljena stanovanjska kriza v zgoniški občini, kjer je po občinskih podatkih kakih 25 družin brez primernega stanovanja. Graditev nove hiše v Gabrovcu, za katero so bili že dokončani načrti, bi torej le delno krila potrebe občanov.

Župan je še sporočil, da je bil postavljen nov odbor občinske podporne ustanove z župnikom Svarom na čelu ter navedel, da je ustanova razdelila za 350.000 lir raznih paketov najpotrebnejšim občanom.

Svoje poročilo je tov. Obad zaključil z ugotovitvijo, da conski upravni odbor do danes še ni odobril občinskega proračuna za leto 1954, kar v mnogočem ovira uspešno delovanje občinskega odbora.

Ostale vesti iz tržaške kronike berite na 4. strani.

PROTI SRAMOTNEMU SPORAZUMU IN ZA SINDIKALNE SVOBOŠČINE

PROTESTNA STAVKA DELAVCEV težke industrije v Trstu in Tržiču

Omejevanje stavke na 2 uri kaže na neodločnost sindikalnih vodstev - Klavrna vloga Delavske zbornice - Uspela stavka v Aquili

Danes bodo vsi delavci Tovarne strojev, Tržaškega arzenala ter ladjedelnic CRDA v Trstu in Tržiču od 10. do 12. ure stavkali proti sporazumu o poenotenju mezd, proti poskusom krčenja obratov, za spoštovanje sindikalnih svoboščin predvsem v zvezi z delovanjem tovarniških odborov. S stavko pa bodo delavci tudi hkrati zahtevali, da se jim prizna predujem 3.000 lir na mesec na račun bodočih poviškov.

V omenjenih obratih je zaposlenih 17.000 delavcev in prav gotovo bo velika večina z udeležbo v protestni stavki pokazala, da ne sprejme sramotnega sporazuma, ki pomeni krepitev položaja delodajalcev in se je treba zato proti njemu odločno boriti. Prav zato je treba tu ugotoviti, da omejitev stavke na samo dve uri ne daje vtisa zadostne odločnosti, niti ne jamči večjega uspeha tej akciji.

Medtem pa se je tudi jasno pokazalo, kako vara vodstvo Delavske zbornice delavce in lastne člane. Na skupščini sindikalnih aktivistov Delavske zbornice je moral dr. Novelli, ki se je šel v Rim pogajat z industrijci, priznati, da ni imela sindikalna delegacija DZ v Rimu nobenega uspeha ter da so bile zaman vse obljube, da bodo uvrstili Trst v isto mezdno skupino kot Milan, Genovo in Turin. Industrijci teh zahtev, ki naj bi rešile ugled Delavske zbornice, sploh niso upoštevali ter vztrajajo na tem, da ostane Trst v 3. skupini oziroma šele na 17. mestu, kar se tiče mezdne lestvice. Zaradi tega ni ostalo skupščini sindikalnih aktivistov DZ drugega, kot da poverijo delegaciji, ki se je že brezuspešno pogajala v Rimu, nalogo, da obnovi pogajanja z industrijci, tako da bi neznatni povišek 488 lir na mesec vsaj nekoliko izboljšala.

Od teh pogajanj ne morejo tržaški delavci seveda ničesar pričakovati in jih zavračajo. Delavska zbornica se je v tem primeru skupno s «svobodnimi» sindikati v Italiji popolnoma razgalila in je pokazala, da je ostala zvesta nalogam, za katere je bila ustanovljena, to je službi delodajalcem. Zato delavci odklanjajo njene kompromise.

***

Včeraj zjutraj ob 7.30 se je končala stavka v rafineriji Aquila. Stavke se je udeležilo nad 90 odstotkov delavcev tega podjetja. Stavkalo pa je tudi mnogo delavcev zunanjih podjetij, ki opravljajo v Aquili razna dela, kot na primer Sartori, Schromek, IFLEA, Giampieri in Mazzorana ter delavci odseka za mostove in dvigala CRDA.

Predpisi o hitrosti vožnje na cesti Trst-Devin

Z ukazom ZVU št. 56, ki bo stopil v veljavo sedmi dan po datumu objave v Uradnem listu, so se na državni cesti št. 14 med mitnico v Barkovljah in cestnim blokom št. 1 (Devin - Tržič) vsi vozniki dolžni držati sledečih predpisov o hitrosti vožnje:

a) avtomobili, motorna kolesa in potniška vozila (razen avtobusov) do 65 km na uro;

b) tovorni avtomobili in motorji do 30 stotov nosilnosti in vsi avtobusi — do 50 km na uro;

c) tovorni avtomobili in motorji s prikolicami ali brez njih s skupno nosilnostjo 30 stotov — do 40 km na uro.

Kršilci določb ukaza ZVU št. 56 bodo, razen v primeru težjega prestopka, kaznovani po členu 27 kr. odl. št. 1740 od 8. decembra 1933, popravljenem z ukazom št. 2 z dne 12. januarja 1954.

Urnik prodajaln za jutrišnji praznik

Za jutrišnji cerkveni praznik bodo vse prodajalne ves dan zaprte s sledečimi izjemami: pekarne in mlekarne bodo odprte od 7. do 12. ure, cvetličarne od 8. do 12. ure, slaščičarne od 8. do 21.30, mesnice od 6. do 11. ure, glavni trg in ribarnice od 8. do 12. ure.

Znamki za velesejem

Od jutri naprej bosta v prodaji znamki turistične serije za 25 in 60 lir s pretiskom «Fiera di Trieste 1954 AMG-FTT». Nabaviti bo mogoče največ po pet znamk vsake vrednosti in to pri poštnih okencih velesejemskega prostora kot tudi pri vseh ostalih poštnih uradih.

S kolesom v vespo

Z zasebnim avtom se je včeraj zjutraj zatekel v bolnišnico 60-letni natakar Rafael Pertot iz Nabrežine, katerega so zaradi izpaha levega ramena z verjetnimi kostnimi poškodbami pridržali s prognozo okrevanja v 10 ali 20 dneh na ortopedskem oddelku.

Pertot je pojasnil da je okoli 19. ure 13. t. m. trčil s svojim kolesom, s katerim se je peljal po cesti Salež-Nabrežina, v vespo. Zaradi trčenja je padel, medtem ko je vespist kmalu nato odpeljal dalje. Ker so se bolečine poostrile se je včeraj zatekel po pomoč. Prometna policija je uvedla preiskavo, da identificira neznanega vespista.

Med razkladanjem jadrnice prišel ob člen srednica

Med razkladanjem peska z jadrnice «Leonilda Seconda», zasidrane na pomolu livarne ILVA, se je 20-letnemu mornarju Odoricu Zecchinu iz Ul. Pondares 7 pripetila nezgoda, ki ga je prisilila, da je poklical rešilni avto in se z njim odpeljal v bolnišnico. Ker so zdravniki ugotovili, da je pri nezgodi izgubil zadnji členek sredinca desne roke so ga pridržali na ortopedskem oddelku. Okreval bo v 20 ali 30 dneh.

Nezgoda mehanika

Zaradi zloma podlahtnice leve roke so včeraj ponoči sprejeli na ortopedskem oddelku 18-letnega mehanika Benita Galatija iz Ul. del Rivo, ki je pojasnil, da se mu je nesreča pripetila v trenutku ko je pognal motor lestve pritrjenje na tovornik. Okreval bo v 30 ali v 40 dneh.

ventilator

Še ena komisija v znamenju demokracije

V Uradnem listu ZVU št. 11 bis od 1. junija 1954 je zanimiv odlok conskega podpredsednika dr. Luciana Persoglie o ustanovitvi izpitne komisije za ugotavljanje strokovne sposobnosti za poklicne vodnike, tolmače in kurirje. Ker je consko predsedstvo smatralo za potrebno, da se taka komisija ustanovi, je seveda imenovalo tudi njene člane. Teh je kar 15, a kot je to že demokratični običaj še bolj demokratične ZVU in prav toliko demokratičnega conskega predsedstva (da župana sploh ne omenjamo), ni med njimi niti enega Slovenca.

Dosledno temu je ignoriran tudi slovenski jezik, saj med štirimi člani komisije — lektorji za francoščino, nemščino, angleščino in srbohrvaščino (čudež!) ni o kakšnem lektorju za slovenščino ne duha ne sluha. In če povemo še, da je za predsednika komisije bil imenovan bivši prefekt oz. podprefekt v Zadru in sedanji «I. prefekturni svetnik» v Trstu, potem si je lahko predstavljati, kakšna bo strokovna usposobljenost vodnikov, tolmačev in kurirjev v naši coni, kjer je vse področje od predmestij navzven izključno slovensko v mestu samem pa živi na desettisoče Slovencev.

In naj potem še kdo reče, da pri nas ni demokracije...

V soboto poskusne vožnje za dirko Trst-Opčine

Poskusne vožnje avtomobilov, ki se bodo udeležili 20. t. m. dirke Trst - Opčine, bodo v soboto popoldne od 16.30 do 20. ure. V tem času bo vsa cesta zaprta za vsak drugi promet z vozili.

ZDRAVSTVENO IN HIGIENSKO STANJE V MAJU

NALEZLJIVA OBOLENJA še vedno zelo številna

Visok presežek umrljivosti - Nad 6000 kg pokvarjenega sadja na trgu - 4526 šolskih otrok pregledanih

Poročilo zdravstvenega in higienskega urada tržaške občine navaja v poročilu za mesec maj, da je bilo 191 rojenih in 22 umrlih. Presežek umrljivosti je tokrat večji kot običajno. Tudi število nalezljivih bolezni je razmeroma visoko, saj je bilo n. pr. kar 56 primerov škrlatinke (50 v aprilu), 7 primerov davice (8), 7 primerov tifusne mrzlice (3), 217 primerov kozic, 20 prim. ošpic, 105 prim. rdečk, 14 primerov oslovskega kašlja, 30 primerov vnetja notranjega ušesa itd.

V občinskih ambulatorijih se je javilo 9.700 oseb, na domovih je bilo izvršenih 379 obiskov obč. zdravnikov, v bolnišnicah pa 144. Zdravniški asistenti so nudili 6251-krat svojo pomoč.

13. maja je začel delovati antidiabetični center pod vodstvom občinskega zdravnika, ki je že v prvem mesecu svojega delovanja nudil pomoč 171 osebam v ambulatoriju in šestim doma. Oddelek za pregled satnovanjskih prostorov je izvedel 637 pregledov, od katerih 475 zaradi gradbenih pomanjkljivosti. Higienski komisariat je izvedel 4765 pregledov in prijavil 1338 ugotovljenih nepravilnosti. Na zelenjadnem trgu na debelo je bilo zaplenjenih 4551 kg pokvarjene povrtnine, največ in sicer kar 6.085 kg pa svežega sadja, kumaric in paradižnikov. Gre predvsem za češnje, ki zaradi obilnega dežja zelo hitro gnijejo.

Precejšnja je bila tudi aktivnost šolskih zdravnikov, ki so pregledali 456 šolskih prostorov in 4526 učencev, od katerih jih je bilo 143 odstranjenih iz razredov zaradi suma nalezljivega obolenja. 1113 učencev je bilo predlaganih za zdravstvene počitniške kolonije.

Dnevna poraba vode je znašala 81.469 kubičnih m.

Lepa zaključna prireditev osnovne šole v Ul. Donadoni

Med zaključnimi šolskimi prireditvami, ki so bile preteklo nedeljo, je zelo lepo uspela prireditev slovenske osnovne šole v Ul. Donadoni. Prireditev je bila v šolski telovadnici, ki je bila do kraja polna staršev in drugih prijateljev mladine.

Po uvodnem govoru učitelja tov. Gerdola so učenci in učenke izvedli program, ki je obsegal 12 točk. Učenka V. razr. je najprej deklamirala pesem «Slovenec», učenci I. razr. so nastopili z rajalnim prizorom «Pozdrav mamici» nato s prizorčkom «Zdravnik» in še z rajanjem in petjem. Šolski pevski zbor je zapel dve pesmi «Tiha luna» in «Tam kjer teče bistra Zila». Učenci V razr. so potem v zboru recitirali pesem «Bori», učenci IV. razr. pa so nastopili s prizorom «Krjavelj pripoveduje». Potem ko je šolski zbor zapel še pesmi «Bratci» in «Po morju plava», so učenci IV. razr. recitirali pesem «Mutec Osojski», učenci II. in III. razr. pa uprizorili otroško igro v dveh dejanjih «Vedež». Program so nato poživili rocolski mladinci s svojim tamburaškim zborom, ki so poleg tega v zadnji točki tudi spremljali zborno recitacijo s petjem, ki so jo izvajali učenci V. razreda.

Istega dne so v šolskih prostorih odprli tudi šolsko razstavo, ki je bila okusno urejena.

RAZPRAVA O ZLOČINU V UL. MANZONI

DANES SODNI OGLED PISARNE IN SKLADIŠČA UBITEGA TRGOVCA

Zasliševanja o trgovčevi osebni izkaznici, njegovih urah in drugem - Danes pred sodnikom še dve priči

Proti vsakemu pričakovanju se je razprava proti Bozzoli tudi včeraj precej zavlekla in posledica tega je, da bodo morali danes zaslišati novi priči. Pričakovali smo, da se bo razprava končala že dopoldne, a v resnici se je nadaljevala popoldne in se končala tik pred 19. uro.

Toliko pričakovana priča Italo Rabotti, ki bi moral izpovedati, da je Bardiani nosil pozimi zeleno ovratno ruto, je nekoliko razočaral. Potrdil je sicer to dejstvo, a ruto, ki mu jo je sodišče pokazalo, ni spoznal za Bardianijevo.

S tem bi se dopoldanska razprava končala, da ni tožilec sprožil vprašanja, kako je izkaznica Olinde Rosa Biance prišla na zid v začetku Sonninovega drevoreda, kjer jo je neki mladenič septembra lani našel in jo izročil policiji. Bozzola je nikoli ni videl, kakor je nista videli niti trgovčevi sestri, ki sta bili izrecno poklicani na popoldansko razpravo. Za sestrama pokojnega trgovca, je prišel pred predsednika sin insp. policije De Giorgija, ki je zvečer 25. februarja, na dan zločina, videl dva neznanca bežati po Ul. Manzoni in nato po Ul. Media. Mladenič je natančno povedal, kako se je vse dogodilo in ko ga je predsednik vprašal, če bi v Bozzoli spoznal morda enega izmed neznancev, je ta odgovoril negativno, ker Bozzola vsaj navidezno pozna že izza otroških let. «Bila sta dva visoka in močna moža in tedaj sem mislil, da sta kaka begunca» je končno dodal De Giorgi mlajši.

Tudi trgovčeva uradnica Luciana Tinelli ni nikoli videla osebne izkaznice delodajalca.

Koliko ur je imel pravzaprav pokojni trgovec? Po mnenju policije tri: eno na roki, dve pa v predalu. To je potrdila tudi uradnica. Medtem ko so prvo našli, o drugih dveh ni bilo v pisarni ne duha ne sluha. Toda trgovčeva sestra je tedaj povedala, da so ji med inventarjem izročili neko trgovčevo uro, ki pa je bila brez pasa. Kakor torej kaže, ni imel trgovec v pisarni samo tri, temveč štiri ure, od katerih sta dve zmanjkali.

Kot je že znano, so pod mrtvim trgovcem našli poleg kamna tudi belo brisačo. Toda te policija ni poslala sodišču kot «corpus delicti», kakor tudi ni v aktih niti sledu o seznamu blaga, ki ga je pokojni trgovec sestavljal tik pred smrtjo.

S tem se je praktično tudi popoldanska razprava končala. Toda tožilec je zahteval, da sodišče zasliši še dve priči, medtem ko je odvetnik zasebne stranke naprosil sodišče, da bi zaslišali odv. Moscolina, ki je pregledal vse trgovčeve račune in ugotovil večmilijonski deficit. To prošnjo je utemeljil z izgovorom, da si Bozzola morda ni prisvojil samo 59.000 lir, temveč še več in s tem pripomogel trgovčevemu propadu. Zadnjemu predlogu se je odv. Berton ostro protivil češ da je že obramba zahtevala odvetnikovo pričevanje, kar pa je sodišče zavrnilo. «Z druge strani» je nadaljeval odvetnik «pa vemo, da je trgovec zašel v slabe vode dolgo pred smrtjo in da je prav zaradi tega iskal nekoga, ki bi hotel pristopiti k tvrdki. Vemo tudi, da je trgovca samo ljubezen do matere zadržala, kajti v nasprotnem primeru bi se zaradi slabega trgovanja ustrelil».

Sodišče je ob koncu sklenilo zaslišati še dve priči, medtem ko je predlog odv. Antoninija zavrnilo. Danes zjutraj pa bo sodišče napravilo sodni ogled bivše pisarne in skladišča pok. trgovca in si natančno ogledalo prostor, v katerem je Olindo Rosa Bianco tako tragično preminil. Ob 11. pa se bo v dvorani porotnega sodišča nadaljevalo zasliševanje zadnjih dveh prič. Upati je, da se bo razprava končno le zaključila.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. junija se je rodilo v Trstu 9 otrok, umrlo je 8 oseb, porok je bilo 10.

POROCILI SO SE: uradnik Arnaldo Scrocco in blagajničarka Antonietta Cotterli, uradnik Giorgio Tirel in uradnia Teresa Lucia Grasso, agent C. P. Stellio Grisoni in gospodinja Sofia Calzi, uradnik Faliero Pinguentini in uradnica Rosetta Castellani - Bencich, uradnik Arcadio Cherin in uradnica Isabella Calza, delavec Bruno Zocco in gospodinja Alearda Barnardis, uradnik Umberto Jugovaz in gospodinja Lidia Scrigner; kaplar am. vojske E. Frank Kubat in prodajalka Alda Raseni; kaplar W. Jr. Gleen Hatfield in uradnica Licia Vlach, težak Federico Colja in natakarica Vida Kobal.

UMRLI SO: 77-letni Aronne Bussani, 17-letni Ezio Sicuri, 70-letna Maria Kuret por. Corbatti, 34-letni Enrico Iavazzo, 72-letna Teresa Venier vd. Stefanutti, 61-letna Carmela Renzi vd. Brandenburg, 6-letna Maria Velicogna, 48-letna Diomira Petrina vd. Cervatti.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: iz Benetk z 11 potniki ital. ladja «Valfiorita», iz S. Benedetta del Tronto prazna ital. ladja «Etra», iz Benetk prazna ital. ladja «Vildren», iz Gradeža s 64 potniki ital. ladja «Grado», iz Splita s 37 t raznega blaga **jug. ladja «Sarajevo»**, z Reke s 15 potniki **jug. ladja «Bakar»**.

ODHODI: proti S. Benedettu del Tronto s 115 t olja ital. ladja «Etra», proti Benetkam s 6 potniki ital. ladja «Valfiorita», proti Libanonu prazna ital. ladja «Maria Cristina», proti Gradežu s 60 potniki ital. ladja «Grado», proti Benetkam s 345 t raznega blaga amer. ladja «Exford», proti Reki z 200 t raznega blaga in 1 potnikom holandska ladja «Dido», proti Cataniji z 225 t lesa ital. ladja «Sauro».

VREME VCERAJ

Najvišja temperatura 27.4, najnižja 19.3, ob 17. uri 22.9, zračni tlak 1018,6, stanoviten, veter 7 km severovzhodnik, vlaga 76 odstot., padavine 1.3 mm, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 23.3 stopinje.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Jutri 17. junija 1954 ob 20.30 uri
V LJUDSKEM GLEDALISCU V KOPRU
komedija Mary Chase
«HARVEY»

V petek 18. junija 1954 ob 20.30 uri
V LJUDSKEM GLEDALISCU V KOPRU
Bettijeva drama
«ZLOCIN NA KOZJEM OTOKU»

V soboto 19. junija 1954 ob 21. uri
pri SV. ANTONU
komedija Mary Chase
«HARVEY»

V soboto 19. junija 1954 ob 21. uri
v KORTAH
Herbertova komedija
«VSAKIH STO LET»

SLOV. - HRVATSKA PROSVETNA ZVEZA
priredi
danes 16. junija 1954 ob 21. uri
v Gregorčičevi dvorani Ul. Roma 15/II.
VEČER UMETNIŠKEGA PRIPOVEDOVANJA
IVAN CANKAR
„BELA KRIZANTEMA"

Pripoveduje: **Jože Tiran**
Spremno glasbo Bojana Adamiča izvaja **Damijana Bratuževa.**

Vabila so na razpolago v Ul. Roma 15/II. v sredo 16. t. m. ves dan.

ŠOLSKE PRIREDITVE

SOLSKE PRIREDITVE IN RAZSTAVE

V Rojanu, osnovna šola, danes, od 9. do 18. ure.

Pri Sv. Ivanu, osnovna šola, danes od 9. do 18. ure.

V Trstu - v Ul. sv. Frančiška, osnovna šola 16. in 17. t. m. od 9. do 12. in od 14. do 18. ure.

V Trstu - Nižja industrijska strokovna šola s slovenskim učnim jezikom Rojan, Ul. Montorsino 8 priredi ob zaključku šolskega leta razstavo deških in dekliških izdelkov letošnjega leta. Razstava bo odprta od srede dne 16. junija ob 11. uri do ponedeljka dne 21. junija t. l. vsak dan od 9. do 13. in od 15. do 19. ure.

Na **Opčinah**, državni industrijski strokovni tečaj. Otvoritev razstave danes ob 10.30. Traja do vključno 20. t. m. od 10. do 19. ure.

V Skofijah, danes 16. t. m. ves dan in jutri popoldne.

V Plavjah, danes ves dan in jutri dopoldne.

Sv. Barbara, 17. t. m. ves dan v šoli.

V Zavljah, jutri ves dan.

Zaključna prireditev slovenske osnovne šole **v Sv. Križu** bo na praznik jutri 17. t. m. z začetkom ob 19. uri v župnijski dvorani. Na sporedu so prizori, petje, recitacije, rajanje in Kunčičeva enodejanka «Mirko in abeceda». Istega dne je v šolskih prostorih razstava deških in dekliških ročnih del. Vabljeni!

Jutri 17. t. m. ob 17. uri priredi slovenska osnovna šola v Boljuncu petdejanko «Sneguljčica». Vabljeni vsi.

Industrijski strokovni tečaj v Dolini vabi na ogled razstave risb in ročnih del, ki bo 16., 17. in 20. t. m. v šolskih prostorih.

Izleti

Motoklub «Jadran» Opčine organizira v nedeljo 27. t. m. izlet v Postojno. Vpisovanje do četrtka 18. t. m. na sedežu od 19. do 20. ure.

Slovensko planinsko društvo v Trstu priredi 27. t. m. izlet na Učko in v Opatijo. Vpisovanje na sedežu društva do vključno 17. t. m.

Okrajni odbor OF za dolinski in miljski okraj priredi enodnevni izlet 27. t. m. v Klanec ob tradicionalnem prazniku, ki bo spremljan s kulturnim sporedom. Potuje se z vlakom, povratek z avtobusom. Vpisovanje na sedežu v Dolini in običajnih mestih po vaseh v večernih urah do vključno 17. t. m.

OF Lonjer - Katinara priredi 4. VII. 1954 izlet za svoje člane v Cerkno, bolnica «Franja».

Vpisovanje do sobote 18. t. m. na sedežu v Lonjerju od 20. do 21. ure. Odbor

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes 16. t. m. v prostorih kluba, Ul. Roma 15 II., običajni sestanek od 18. do 21. ure. Pozivamo člane, ki še niso prevzeli zadnjih novosti, da se sestanka udeležijo. Nadaljuje se delitev revije Nova filatelija štev. 5 in se sprejemajo prijave za izlet v Ljubljano ob priliki II. jugoslovanske fil. razstave.

KINO

Rossetti. 16.30: «Zavite stopnice» D. McGuire, G. Brent.
Excelsior. Zaprto zaradi obnove.
Fenice. 16.30: «Norosti», A. Fabrizi, C. Del Poggio.
Nazionale. 16.30: «Dvoboj na Sieri Madre», R. Mitchum, L. Darnell.
Filodrammatico. 16.30: «Plenjenje Rima», P. Cressoy, H. Remy.
Arcobaleno. 16.30: «Rabljev vozel», R. Scott, D. Reed.
Auditorium. 16.30: «Slavna žena» L. Young, J. Cotten.
Astra Rojan. 16.30: «Smo v pasaži», S. Loren, C. Dapporto.
Cristallo. (Trg Perugino) 16.00: «Osvajalci lune».
Grattacielo. 16.30: «Nasilnost na jezeru», L. Armanda, S. Crisi.
Alabarda. 16.30: «Mestne luči», delo Charlesa Chaplina.
Ariston. 16.00: «Pesem reke», D. Aniche, Al Johnson.
Armonia. 15.15: «Telički».
Aurora. 15.00: «El Gringo», J. Payne, A. Whelan.
Garibaldi. 15.30: «Tam kjer reka pada» J. Stewart.
Ideale. 16.30: «Tarzan in lovci na slonovo kost», L. Barker.
Impero. 16.30: «Prijateljice noči», F. Arnoul, P. Cressoy. Mladini izpod 16 let strogo prepovedano.
Italia. 16.30: «Sredi morja», in «Eskimski lovci».
Viale. 16.00: «Sohon gnezdo vohunov», G. W. Pabst.
Kino ob morju. 16.30: «Osvojitev Everesta».
Massimo. 16.30: «Ne iščite zločinca», J. Payne. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 16.00: «Drevored zatonа», W. Holden.
Savona. 15.00: «April v Pariza», D. Day.
Sv. Marko. 16.00: «Zaročenka na nakazilo», J. Cagney.
Secolo. 17.00: «Ognjeviti kapitan» I. Vincent.
Vittorio Veneto. 16.00: «Sanje Boheme», K. Grayson.
Azzurro. 16.00: «Dvoboj na Rio d'Argento», A. Murphy.
Belvedere. 16.00: «Zaklad sekvoj» K. Douglas.
Marconi. 16.00: «Sonce v očeh», G. Ferzetti.
Novo cine. 16.00: «Moulin Rouge» J. Ferrer.
Odeon. 16.00: «Žive jih pojem», Fernandel.
Radio. 16.00: «Prav vi ste ga želeli», W. Chiari.
Venezia. 16.00: «Osvajalci Sirte», J. Payne.

POLETNI KINO:

Grad sv. Justa. 21.00: «Koenigsmark», S. Pampanini.
Ariston. 21.00: «Pesem reke», D. Amiche.
Rojan. 20.30: «Za dva krajcarja upanja», M. Fiore.
Paradiso. 20.15: «Romantični pustolovec», G. Peck.
Ponziana. 20.30: «Divna podoba», S. Granger.
Arena dei fiori. 20.30: «Hollywood nekdaj», Don Amiche.
Garibaldi. 20.30: «Tam kjer reka pada», J. Stewart.

RADIO

SREDA, 16. junija 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 5.40, 7.45, 13.30, 19.00 in 23.30.
5.30 Jutranji koledar; 5.50 Jutranja glasba; 6.50 Pregled tiska; 7.00 Jutranji koledar; 7.30 Ženski kotiček; 14.15 Beležke o kulturnem življenju; 14.20 Lahka in zabavna glasba; 14.45 Od Triglava do Jadrana; 15.00 Rezervirano za prenos z mladinskega festivala; 17.00 Okoli Straussa in Leharja; 17.30 Z narodno pesmijo in plesi po Srbiji; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Za vsakogar nekaj; 19.20 Šport; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahka glasba; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.00 Lepe operne melodije; 13.30 Priljubljene lahke melodije; 14.00 Morton Gould: Concertino za klavir in orkester; 14.15 Kulturni obzornik; 14.25 Slovenski motivi; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Chausson: Pesem ljubezni in morja; 18.00 Koncert pianista Demšarja; 19.00 Zdravniški vedež; 19.15 Priljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.05 Slovenski moški zbori; 20.30 Nesmrtne melodije; 21.15 Iz angleških koncertnih dvoran; 22.00 Književnost in umetnost; 22.15 Skerlj: Serenada za godalni orkester; 22.33 Slavni pevci.

TRST I.

12.15 Angelinijev orkester; 17.30 Čajanka; 18.20 Glasba za vse; 19.20 Ameriška glasba; 21.15 Čajkovski: «Masepa», opera v 3 dejanjih.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00 15.00 17.00, 19.00 in 22.00.
12.00 Lahka glasba; 12.20 Nasveti za dom; 12.30 Josef Haydn: Simfonija v G-duru «Oxfordska»; 15.30 Vera Albrehtova: Punčka se je vrnila (slušna igra); 16.05 Koncert po željah; 17.10 Poje mladinski kvintet «Niko Štritof», vmes igra harmoniko A. Stanko; 18.00 Operetna in lahka glasba; 18.25 Glasbeni razgledi; 18.40 Koncert pianista M. Lipovška; 20.00 Radijska igra: Štiri balkonske scene; 21.00 Večerni orkestralni spored.

Mali oglasi

STAVBNE PARCELE PRODAM po ugodni ceni, Kolonja. Telefonirati na štev. 91-512.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

ADRIA EXPRESS

ADEX IZLETI

26. in 27. junija 1954 izlet v
LJUBLJANO
NOVO MESTO
AJDOVSCINO-VIPAVO
in na
REKO - OPATIJO

27. junija 1954 izlet v
TOMAJ - DUTOVLJE
SKOCJAN
LOKEV
Vpisovanje še danes.

3. in 4. julija 1954 izlet na
BLED
V NOVO GORICO
LABIN

4. julija 1954 izlet v
POSTOJNO
Vpisovanje do 24. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

Pri «Adria-Express» so v prodaji vozni listki za avtopulman iz TRSTA v BELJAK, VRBO (VELDEN), CELOVEC in GRADEC.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je po dolgi in mučni bolezni zaspal v Gospodu naš dragi mož in oče

IVAN TERČON

Pogreb dragega pokojnika bo jutri 17. t. m. ob 17. uri na domače pokopališče.

Zalujoči: soproga in otroci Ivan, Božena in Jelka.

Mavhinje, 15. junija 1954.

Upravni odbor občine Devin - Nabrežina javlja da je po hudi bolezni preminil

IVAN TERČON
občinski odbornik.

Pogreb pokojnika bo v Mavhinjah jutri, 17. t. m. ob 17. uri.

Slava njegovemu spominu!

ODBOR

OB DANAŠNJEM VEČERU UMETNIŠKEGA PRIPOVEDOVANJA

CANKARJEVA BELA KRIZANTEMA v pripovedovanju Jožeta Tirana

V tej posebni zvrsti umetniškega prednašanja pride mogoče najbolj do izraza lepota naše govorjene besede

«Bela krizantema» je prav gotovo ena najzanimivejših umetnin Ivana Cankarja. Posamezni odstavki so poznani slehernemu Slovencu. Pravzaprav je to nekak Cankarjev obračun, potem ko je napisal in izdal že devet knjig, z nenaklonjenimi kritiki in recenzenti, ki takrat niso mogli ali pa hoteli razumeti njegovega umetniškega ustvarjanja. Toda Ivan Cankar ne bi veljal danes za tistega pomembnega umetniškega ustvarjalca, če bi v takem delu ostal le pri polemiki, ostri duhovitosti in žgoči satiri, ki je bila pri njegovih tovrstnih spisih vedno ena njegovih največjih odlik. V «Bela krizantema» je I. Cankar položil tudi svoj umetniški in človeški «credo», predvsem pa je tu zapel veliko pesem ljubezni do domovine in vere v prihodnost našega ljudstva. Zato je v tej umetnini poleg poglavij, kjer ostro in neusmiljeno vihti svojo zgočo besedo nad topimi in brezdušnimi kritiki, recenzenti in celotno slovensko sredino stare Avstrije — «Bela krizantema» je bila napisana pomladi 1910. leta — tudi obračun z vsemi onimi, ki so mu v tistem času očitali pomanjkanje pozitivnih idej, mu oponašali njegov pesimizem in mu odrekali ljubezen do domovine. Potem, ko zapoje himno vere v prihodnost našega ljudstva in naše kulture, se «Bela krizantema» konča z visoko pesmijo prerojenja in pomladne sproščenosti, z vero v njegovo lastno umetniško ustvarjanje: «Močnejša je moja v lepoti in sreči pomlajena volja, nego čas in sodba njegova.»

Po vsej pravici lahko trdimo, da je «Bela krizantema» ključ za razumevanje Cankarjeve umetnosti, ker ostro nakazuje dobo in okolje iz katere je rastla Cankarjeva umetnost, kakor tudi njegova osebnost. Komur Cankarjeve umetnine niso povsem blizu, se mora spoznati prav s tem Cankarjevim delom. Pa tudi resničnim ljubiteljem njegove umetnosti bo razumevanje in poznavanje tega dela poglobilo in razširilo pojmovanje del tega pisatelja, tega največjega umetnika slovenske besede.

Jože Tiran, ki se že več kot deset let intenzivno bavi z umetnostjo umetniškega pripovedovanja, posreduje poslušalcem, primerne literarne umetnine na poseben način, ki globoko prevzame občinstvo. Ze dejstvo, da pripoveduje tako obširno besedilo (cela knjiga) na pamet, brez kakršne koli pomoči šepetalca, daje slutiti koliko truda je vložil v priprave za izvajanje. Odlika njegovega načina interpretacije je v preprostosti, naturnosti in neposrednosti, s katero vpliva na poslušalce. Clovek često pozablja, da je to posebna zvrst umetniškega prednašanja, tako se potopi v to preprosto (a zato nič manj umetniško) pogovarjanje o lepih in zanimivih rečeh. Prav tu pride mogoče najbolj do izraza lepota naše govorjene besede.

Umetniško pripovedovanje, kot ga pojmuje Jože Tiran, je precej daleč od običajnega pojmovanja in načina izvajanja recitacij ali deklamacij. O tem je napisal Jože Tiran več teoretičnih razprav in člankov. Prav tako pa se to izvajanje tudi ostro loči od gledališke igre. Pripovedovalec namreč v duhu gleda sliko, o kateri pripoveduje poslušalcem, igralec pa pri predelavi postane sam del tiste

slike, ki jo občinstvo opazuje. Iz tega dejstva izvira vse bistvo in tudi vse posebnosti te umetniške zvrsti.

Spremna glasba, ki povezuje posamezna poglavja ali pa spremlja pripovedovalca, ima svoje posebne naloge, zato mora biti nalašč zato komponirana. Za izvajanje «Bele krizanteme» je napisal glasbo Bojan Adamič, izvajala pa jo bo pianistka Damijana Bratuževa.

Jože Tiran je dobil za izvajanje «Bele krizanteme» lepa priznanja, med njimi tudi Prešernovo nagrado. Vsekakor zanimiv in kvaliteten nastop bo dal tržaškim ljubiteljem možnost, da se seznanijo s takim načinom izvajanja umetniških tekstov ter nudil mnogo umetniškega užitka.

Izvajanje «Bele krizanteme» bo danes 16. t. m. ob 21 uri v Gregorčičevi dvorani v Ulici Roma 15.

Z razstav na slovenskih osnovnih šolah

IV. deški razred osnovne šole pri Sv. Jakobu

I. in II. razred osnovne šole v Barkovljah

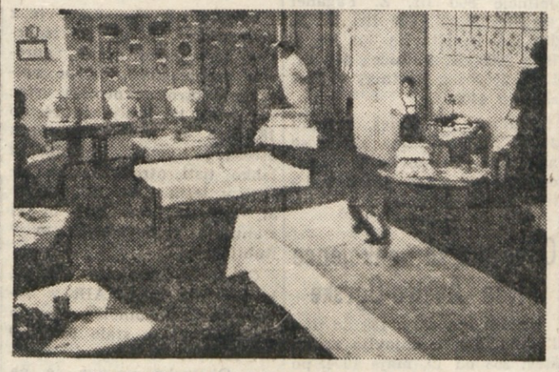

IV. in V. razred osnovne šole v Barkovljah

Osnovna šola pri Sv. Ani

IV. deški razred osnovne šole v Skednju

IV. in V. razred osnovne šole pri Sv. Ivanu

Gimnazija pri Sv. Jakobu

Razstava nižje gimnazije pri Sv. Jakobu

Vrtec pri Sv. Ivanu

Razstava otroškega vrtca pri Sv. Ivanu

DELOVNI POLET MLADE REPUBLIKE, DA SE IZKOPLJE IZ ZAOSTALOSTI

Prestolnica Makedonije se spreminja

Od 60.000 na 135.000 prebivalcev - Makedonci, Turki in Šiptarji v starem delu mesta - Gradbena mrzlica - Stanovanjska stiska Številne nove tovarne: čistilnica riža, kombinat usnja, tobačna tovarna, parne pekarne, tovarna cementa, tovarna stekla, itd

Na visokem minaretu se igrajo prvi žarki jutranjega sonca. Mujezin je že sklical vernike v džamijo Mustafa paše. Toda še vedno prihajajo upognjeni starci, z rdečimi fesi, postarane muslimanske ženice. Možje si ob starem vodnjaku pred džamijo umivajo roke in noge, nato sezujejo opanke in počasi drsijo bosi v skrivnostni Alahov hram. Med prsti otipavajo debele jagode njihovega rožnega venca. Trikrat triintrideset, trikrat triintrideset jagod. Molitev je končana. Nato se možje zberejo ob vodnjaku na pomenek, ženam to ni dovoljeno, zato gredo domov. Star svet je to. Ramazan praznujejo, praznik in muslimanski post. Ves dan, od poslednje jutranje do prve večerne zvezde muslimani ne jedo, ne pijejo in ne kadijo. Tako je predpisal veliki prerok. Toda od Alaha je preteklo že mnogo vode po Vardarju in Alah gotovo danes ne zameri starim muslimanom, če po molitvi v džamiji zavijejo še na minderluk v bližnji kavarnici. Tu pridno cukajo prepečenico in vlečejo dim skozi dolgi kamiš. Tu sem se srečal s starim svetom Skoplja.

Pisano življenje v starem delu mesta makedonske prestolnice pa mi je razkazal dobri znanec, zvezni ljudski poslanec tega dela makedonske prestolnice Kemal Sejfula. Popeljal me je tja, med najbolj zavite ulice, med nizke, iz surove opeke zgrajene hiše in kolibe. Vsak kotiček, vsaka najmanjša zavita ulica mu je tu dobro znana. Tu je delal v borbi kot ilegalec in tudi sedaj tu večkrat obiskuje svoje volivce. Odpira mi vrata obzidanih dvorišč in hiš z malimi zamrženimi okenci. Le malo sonca se prikrade semkaj. Tu je tako že od turških časov. Makedanci, Turki, Siptarji, Vlahi in tam na vrhu še Cigani prebivajo v tem koncu. V treh jezikih prebiram napise nad trgovinami v ozki čaršiji.

«A, kaj je ta nova velika zgradba?» povprašam spremljevalca, ko zagledam sredi teh podrtij visoko novozgrajeno stavbo.

«To je nova osemletka za Siptarje.»

«In kaj gradite tam ob džamiji?»

«To bo velika poliklinika. Doslej je bil ta del Skoplja brez vsake zdravstvene ustanove,» mi še pojasnjuje ljudski poslanec.

«In ta velika stavba?»

«To je novo turško - šiptarsko gledališče, s 700 sedeži. Danes dajejo tu Molièra.»

In tako mi našteva tov. Sejfula še na desetine novih stavb, ki so se vrinile med te stare hiše ter mi razlaga:

«Ljudje nočejo večno živeti v kolibah, radi bi nova stanovanja, začeti hočejo drugačno življenje. Zato gradimo kar se da, a ne moremo dohiteti vseh želja in zahtev naših ljudi.»

Tožba predsednika MLO

Isto tožbo sem poslušal nekaj ur nato, ko sem obiskal Vasila Djorgova, predsednika MLO Skoplje v lepi zgradbi magistrata v novem delu mesta.

Ti stanovanjski problemi nam delajo sive lase. Zamislite si, pred vojno je imelo Skoplje 60.000 prebivalcev, danes jih ima 135.000. Od osvoboditve pa do sedaj smo sicer zgradili 4000 stanovanj, toda kaj je to? Stanovanjski problem se veča iz dneva v dan. Dviga se življenjska raven in z njo potrebe ljudi, ki bežijo iz lukenj v starem delu mesta. Poleg tega imamo visok prirodni prirastek (lani je znašal 4000 ljudi). Mnogo ljudi pride tudi od drugod (samo lani 6000). Po 3000 stanovanj bi morali zgraditi letno, če bi hoteli rešiti v 10 letih ta problem. Gradimo, mnogo gradimo, letos za 800 milijonov stanovanj za delavce novih tovarn, za profesorje univerze in 10 stanovanj z modernimi ateljeji za naše slikarje.

Potolažil sem tov. predsednika, da tudi v Ljubljani nismo na boljšem s stanovanjskim problemom in ga povprašal za druge letošnje gradnje v Skoplju.

«Letos znašajo vse investicije mestne, republiške in zvezne, pet milijard 446 milijonov din. Od tega odpade na gradnjo nove železarne eno milijardo 50 milijonov, ostalo gre za dograditev tovarne cementa in stekla, industrijsko hladilnico, 357 milijonov za komunalne gradnje, predvsem za kanalizacijo. Mesto je bilo doslej brez vsake kanalizacije. Sedaj pa so že položili več km glavnega odvodnega kanala, a vse kanalizacijske mreže bo treba zgraditi okrog 300 km. Več sto milijonov bo šlo letos za gradnjo novih šol in dograditev kliničnega bloka. Vidite, tako raste tudi naše mesto iz leta v leto, toda kljub naglici, še prepočasi,» mi je dejal predsednik MLO.

In to sem opazil na vsakem koraku tudi v novem delu mesta. Ob čudovitem zelenem parku, kjer čakajo kmetice z velikimi košarami na pionirsko železnico, še vedno rastejo iz tal novi stanovanjski bloki. Tudi onstran modernega kolodvora rastejo nova stanovanja za delavce, dograjenih tovarn, ki se dvigajo na periferiji mesta, 4 km od tod. Stanovanja zanje niso zgradili ob tovarnah, kot imajo prakso drugod. S tem pa so v Skoplju ubili kar dve muhi na en mah. Mesto se bo povečalo z novimi zgradbami in delavec ne bo ves dan zaprt v okolje tovarne. Zjutraj se bo odpeljal na delo, po osmih urah pa se bo vrnil in živel bo lahko v mestu, kjer je gledališče, kino šola...

Džamije, palače, tovarne...

Povzpel sem se na Vodno, ki se strmo dviga nad mestom. Povsod je samo nizko grmičevje. Na vsem hribu ni skoraj nobenega pravega drevesa. A tod so se nekdaj razprostirali bujni gozdovi, «Daut, pašin aman jih je pogoltnil,» mi je povedal star kmet, ki ga je nesel osliček v strmi breg, v znamenito vasico Nerezi, kamor privablja samostan sv. Pantelejmona iz leta 1164 številne turiste.

V 16. stoletju so Turki sezidali ta aman (kopališče) s posebnim ogrevanjem pod podom. Sekali so gozdove na Vodnem, toda niso mogli segreti kopališča. Ko so posekali zadnje drevo, so aman opustili. Danes je v tej monumentalni zgradbi umetnostna galerija.

S sredine hriba je čudovito lep pogled na mesto, ki leži pred menoj kot na dlani. Na levi obali Vardarja se visoki minareti dvigajo pod oblake. Kot sršenovo gnezdo so strnjene stavbe v breg in hrib nad njim. Onstran reke pa so same rdeče strehe, visoke stavbe, široke ulice. Med starim in novim mestom, tam, kjer se začenja že polje, pa so visoki dimniki in dolge svetle stavbe — to je najnovejše lice Skoplja, novi industrijski predel prestolnice.

Ko sem se vračal v mesto, so ulice že žarele v fluorescenčni razsvetljavi. Skoplje je že zaživelo svoje večerno življenje. Glavno, Titovo ulico ter Glavni trg so mladi in stari sprehajalci dobesedno zasegli. Od mosta do kolodvora in spet nazaj se počasi pomika ta pomenkujoči se sprevod. Od 7. ure pa tja do 10. bi lahko naštel nad 10.000 ljudi. Stara razvada in razvedrilo, dejal bi lahko tudi potreba meščanov Skoplja je ta večerni sprehod po njihovi Ploščadi. Ene in iste obraze sem srečeval vsak večer in zato tudi ni čuda, da se skoraj vsi Skopljanci med seboj poznajo.

V najmlajšem predelu mesta

Po asfaltni cesti skozi staro mesto v novi predel makedonske prestolnice! Na desni strani se sredi polja vrstijo tovarne. Industrijski predel Skoplja je to. Na malem gričku Gazi babi se je vgnezdila velikanska stavba nove, prirodno - matematične fakultete. Pod njo je nova gozdarska in agronomska fakulteta, in malo naprej študentsko naselje s tremi velikimi stanovanjskimi bloki. Enega še gradijo. Na drugi strani ceste se vrstijo tovarne; čistilnica riža, kombinat usnja, kovinski zavod «Tito», novozgrajena klavnica s hladilnico, tobačna tovarna, dve veliki parni pekarni — prvi parni pekarni v Skoplju, ki sta začeli obratovati letos. Tu je še vrstijo daljnovodi s številnimi tovarna mleka, nato pa se vrstijo daljnovodi s številnimi žicami. Iz nove termoelektrarne «Mادžari» vodijo v tovarne in v mesto ter čez hrib na gradbišče velike nove železarne.

Ob vznožju hriba pa se dviga še nekaj diminkov. Sveže prepleskane dvorane velike tovarne cementa me privabijo. Mlad fant, ki je dokončal tehnično srednjo šolo v Skoplju in je bil dobri dve leti na specializaciji v Solinu ter nadomešča sedaj tu inženirja, nam razkazuje novo tovarno. Povzpnemo se na 30 m visoke silose. Od tu je lep razgled na vse stavbe tovarne, ki je v glavnem že dograjena, le 250 m dolgo dvorano, kjer bod moderni stroji mleli cement, še dograjujejo, v ostalih stavbah že montirajo sodobne stroje neke tvrdke iz Grenobla. Tako izpopolnjene stroje za proizvodnjo cementa še nima nobena tovrstna tovarna v Evropi. Na mnogih strojnih delih sem videl tudi napise: tovarna «Metalna» iz Maribora in «Jedinstvo» iz Zagreba. V decembru bo začela tovarna obratovati. Po 60.000 ton cementa bo dajala letno. Surovin je dovolj, po dosedanjih ugotovitvah za 150 let, in to le v dobrih 10 metrov oddaljenem lapornem hribu. In lapor bo prišel v velikanske drobilce v tovarno, ne da bi se ga dotaknila delavčeva roka. «Vsa težka dela bodo opravili velikanski bagri, ki že čakajo na delo.» Tako mi pojasnjuje mladi tehnik.

«Toda vseeno boste potrebovali delavce, predvsem kvalificirane, od kod jih boste dobili?» sem radoveden vprašal spremljevalca.

«V glavnem jih že imamo in so sedaj na praksi v tovarnah cementa v vsej državi. Ko se ti vrnejo, bodo delali pri montaži, na prakso bodo šli novi in ti bodo priučili druge. Tako pač raste naš delavec.»

Borba za nove delavce

In slično je tudi v novi tovarni stekla, ki je le nekaj 100 metrov od tovarne cementa. Ta bo zaposlovala, ko bo začela obratovati konec leta, kar 700 delavcev. Z vsemi silami se že sedaj borijo zanje. Okrog 40 jih imajo na praksi v Rogaški Slatini in tam jim vsi zelo pomagajo.

Nato me je direktor popeljal v tovarno, kjer že montirajo velike stroje, ki so jih kupili v Angliji, Franciji in tudi v naših tovarnah. Ob odhodu mi je direktor tolmačil: To bo edini oddelek v Jugoslaviji za proizvodnjo steklene volne. Proizvajali bomo tudi tehnično steklo in razne steklene predmete za široko potrošnjo. Vsega 6000 ton proizvodov na leto.»

Po široki asfaltni cesti, ki jo je tudi zgradila tovarna, se vračam v mesto. Prehitevajo me enonadstropni avtobusi, ki že sedaj vzdržujejo redno zvezo med tovarno in mestom. V nekaj mesecih, ko se bodo tudi v teh tovarnah zavrteli novi stroji, se bo v tem koncu začelo šele pravo življenje.

BORIS KUHAR

Ameriško občinstvo si prvič ogleduje sodobni ameriški samoletni protiletalski izstrelek «Nike» (Zmaga), ki lahko z nadzvočno brzino leti nad 40 km daleč in do višine 15 km lahko zadene in uniči sovražno letalo. Izstrelku sledijo v zraku z radarjem in ga usmerjajo z elektromagnetsko napravo na zemlji. Izstrelek je 10.67 m dolg in je sestavljen iz dveh delov. V spodnjem delu je raketa, ki ga požene v nekaj sekundah skozi «zračni zid», in odpade, nakar izstrelek leti sam z nadzvočno brzino.

TUDI ZA „AMERIŠKI NAČIN ŽIVLJENJA“ VELJA PREGOVOR: NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

Povprečni Američan je vedno bolj zaskrbljen

Ko srečate povprečnega Američana in ga vprašate, ali je bolje živel pred vojno ali danes, vam bo rekel takole: «Na vsak način živimo bolje kot pred vojno, živimo celo nekako bolj gotovo, vendar pa...» In v tem zaključku in celo v glasu samem boste takoj spoznali, da tiči v njem neki dvom, neka negotovost, ki je odraz vsega sedanjega življenja. In to ni popolnoma nič čudnega, saj se število brezposelnih v ZDA bliža že petim milijonom, in to z zelo naglimi koraki in da je hkrati še cela vrsta milijonov Američanov, ki delajo le po nekaj ur na dan.

Ta negotovost je bila osnovna poteza njegovega življenja tudi pred vojno. Vedno je nad njim viselo vprašanje, ali bo imel delo. To je bilo vse do prihoda na oblast Roosevelta, ki je povsem spremenil ameriško gledanje na to vprašanje in vztrajal na zahtevi, da se mora zagotoviti delo vsakemu Američanu. Položaj se je sicer zboljšal, v Američanu pa je vendarle ostal dvom, ki je trajal vse do začetka vojne.

Druga svetovna vojna se je začela in tudi končala in danes je že devet let, odkar je zavladal mir. Toda ves čas povojne dobe je dvom in strah pred negotovostjo ostal živ, pa četudi je nekaj let po njej Amerika doživela neverjetno gospodarsko konjunkturo, v kateri si je ameriško ljudstvo privoščilo marsikaj, česar si drugi revnejši in zaostali narodi ne morejo privoščiti. Toda leta konjunkture so minila in v ZDA se ponovno in s čedalje večjo vztrajnostjo govori o možnosti ponovne depresije ali celo gospodarske krize. In oni strah pred negotovostjo, ki se je v letih konjunkture umaknil v ozadje, kljub temu, da ni popolnoma izginil, je postal spet aktualen. Američan se sprašuje kaj bo jutri, sprašuje se ali ne bo prišlo do tega, kar nekateri resni gospodarstveniki napovedujejo, namreč do stanja, ki bi streslo temelje sedanjega visokega življenjskega standarda, ki se je neverjetno dvignil v konjunkturnih povojnih letih.

Američan je navajen na obroke, kajti na obroke si kupuje hišo ali stanovanje, na obroke si kupuje hladilnik ali avtomobil, na obroke si kupuje televizijski aparat, kakor tudi najrazličnejše in najmodernejše stroje in pripomočke za katero koli najenostavnejše domače delo; toda kaj bo, če nekega dne ne bo mogel odplačevati obrokov, poravnati dolgov? Dolgujejo pa vsi, kajti vsi so se zadolžili, da bi si dvignili življenjsko raven v stalnem upanju na gospodarsko trdnost. Pred zadnjo svetovno vojno so znašali celotni kratkoročni dolgovi 32.5 milijarde dolarjev, v lanskem letu pa se je ta dolg povzpel na lepo vsoto 94 milijard dolarjev. In ta številka dopolnjena s petimi milijoni brezposelnih ter z vrsto izjav kompetentnih gospodarstvenikov opozicije ali celo vladne stranke dovolj zgovorno priča, da je občutek negotovosti in strah pred večjim zlomom utemeljen.

To velja za povprečnega Američana meščana. Kaj pa z njegovim bratom, z njegovim sosedom farmarjem ali po naše kmetom? Tudi ti zatrjujejo, da živijo mnogo bolje kot pred prejšnjo vojno in pri njih je prišel napredek še bol do izraza. Pred vojno niso mnogi podeželski predeli poznali elektrike in tudi poljedelski stroji niso bili tako številni kot danes. Cene poljedeljskih pridelkov so bile sorazmerno mnogo nižje. Toda Roosevelt jim je priskočil na pomoč. Prišlo je do vojne in cene njihovim pridelkom so naglo poskočile. Ameriški kmet si je napeljal elektriko, kupil si je radijski aparat, kupil si je hladilnik in še pred tem stroje za poljedelstvo. In po tej veliki konjunkturi se je spet tudi pri njih pojavilo vprašanje kako in kam naprej. Cene njegovim pridelkom so začele naglo padati in četudi je država posegla vmes in odkupila višek pridelka ter ga strpala v skladišča ali ga izvažala manj razvitim državam kot polplačano darilo, ameriški farmer ne vidi v tem gotovosti, ki bi si jo želel. Zlata doba je namreč minila. In zato postaja tudi njegovo duševno razpoloženje povsem drugačno.

Pred dnevi je bilo mnogo pisanja o tem, da je Eisenhower odločno nastopil proti rasni diskriminaciji v ameriških šolah in le nekatere južne države se se upirale temu ukrepu. Če pa vemo, da je bilo na primer v Washingtonu še tik pred prejšnjo vojno nesprejemljivo, da bi smel črnec sedeti poleg belca v tramvaju, še manj pa da bi smel stopiti v kino, ki je bil določen samo za belce, je to kljub nedemokratični vzgoji in podpihovanju rasizma, ki se še vedno izvaja in vzgaja, vendarle velik korak naprej in hkrati znak, da se Američan pod silo negotovosti za bodočnost bolj zanima za svoj obstoj ali bolje, za svojo visoko življenjsko raven kakor pa za stare nazadnjaške predsodke, ki še živijo v nekaterih plasteh povprečnega Američana.

In ko povprečen Američan opazuje to svojo negotovost ter hkrati opaža, da mora tako rekoč iz lastnega žepa dajati sredstva za najrazličnejše «pomoči», ki jih Amerika deli na vse strani sveta, se pri njem ustvarja nekak opdzavesten odpor proti sedanji ameriški gospodarski politiki, ki skuša pod krinko zaščite vtakniti svoje prste prav povsod. Zaradi tega ni nič čudnega, če se z raznih strani ZDA slišijo pogoste kritike sedanje politike, kritike, ki zajemajo precej široke plasti zelo sprejemljivega elementa: povprečnega Američana iz mesta in s podeželja.

TRST, sreda 16. junija 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Jasno vreme z delnimi pooblačitvami in možnostjo krajevnih padavin. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 27.4 stopinje; najnižja pa 19.3 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 17.30: Z narodno pesmijo in plesi bo Srbiji. — **Trst II.:** 18.40: Koncert pianista Gojmirja Demšarja. — **Trst I.:** 21.15: Čajkovski: «Masepa», opera v 3 dej. — **Slovenija:** 12.30: Josef Haydn: Simfonija v G-duru «Oxfordska».

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes dveurna stavka delavcev CRDA v Tržiču

Odpor industrijskih delavcev proti sporazumu o 18.80 L dnevnega poviška vedno bolj narašča

Borba delavcev proti sramotnemu sporazumu treh sindikalnih organizacij, z industrijci o mezdnih mesečnih poviških, o poenotenju mezd ter o razdelitvi Italije na mezdna področja vedno bolj narašča. Delavci proglašajo stavke v najrazličnejših goriških tovarnah, zbirajo se na zborovanjih, sprejemajo proteste proti sporazumu, od katerega imajo samo škodo, in proti politiki, ki jo vodijo CISL, UIL in CISNAL s Confindustrijo.

Po stavki v CRDA, SOLVAY, goriških tovarnah SAFOG, Trevisan, Prinzi itd. bo danes, v sredo od 10. do 12. ure stavka v tržiških ladjedelnicah in tudi v ladjedelnicah v Trstu. Stavko so proglasili predstavniki Delavske zbornice in predstavniki tržaških Enotnih sindikatov na skupnem sestanku. Predvidevajo, da se bo stavke udeležilo okoli 17.000 delavcev.

Delavci bodo s stavko ponovno izrazili svoje ogorčenje nad smešno nizkimi poviški, ki jih je priznala s sporazumom Confindustria, in po katerih naj bi delavci v Gorici prejeli na dan 18.80 lir poviška. O tem smešnem povišku goriško časopisje na splošno ne poroča, ker noče izzvati med delavstvom še večjega razburjenja. Predvsem po noče, da bi delavstvo spoznalo, na kakšno sporazumaško politično linijo so šle tri sindikalne organizacije, ko so z delodajalci podpisale sporazum, ki je tako smešen kakor škodljiv delavcem, ker je do njega prišlo zaradi razbitja sindikalne enotnosti ki je prav v pogledu poenotenja plač in mezdnih poviškov trajala skoraj dve leti. Enotnost se je razbila po zaslugi industrijcev in «svobodnih» sindikatov.

Pozivamo delavce, da se odzovejo pozivu, ker je stavka pravična. Samo s popolno udeležbo bo mogoče ovreči določbe sporazuma, ki je v škodo delavcem, in skleniti z delodajalci boljši sporazum, ki bo priznaval večje poviške, ki bodo primernejši za potrebe delavskih družin.

Goričani pričakujejo Slovenski oktet v Gorici

Prekrasnemu umetniškemu užitku, ki ga je v ponedeljek zvečer nudil v Trstu nastop Slovenskega okteta iz Ljubljane, se niso hoteli odpovedati niti Goričani, ki so odpotovali iz Gorice s posebnim avtobusom. Krasen spored in brezhibno izvajanje lepih pesmi je tako navdušilo Goričane, da jim je bilo samo žal da pri koncertu niso bili prisotni premnogi ljubitelji slovenske narodne pesmi iz Gorice in okolice. V srcu vseh pa je veliko upanje, da nas bodo v kratkem obiskali v Gorici znani pevci ljubljanskega okteta in našemu ljudstvu nudili tisto, za čimer hrepeni že vrsto let. Upravičeno pričakujemo torej, da bodo oblasti pokazale razumevanje za željo slovenske manjšine in poskrbele za obisk svetovno znanih pevcev na Goriškem!

Nerednost pri plačevanju delavcev delovnih centrov

Goriški delovni centri so končali z delom. Delavci so v glavnem delali na akord in si tako prihranili precej časa. Sedaj so zopet na cesti in si bodo morali iskati drugo zaposlitev, če jo bodo dobili, da bodo kaj zaslužili.

Ob zaključku delovnega centra pa so se delavci precej razjezili, in po vsej pravici. V soboto so namreč z delom končali okoli 13. ure. Upali so, da jim bodo vsaj zadnjo mezdo izplačali ob pravem času, vendar se je dogodilo kot prejšnje sobote, da so morali na tistih nekaj lir čakati do 16. ure. Na tak način so presedeli tri ure v brezdelju, čeprav so imeli še druge opravke.

Pridružujemo se protestu delavcev in pozivamo odgovorne urade, da napravijo vse potrebno da se v bodoče take stvari ne bodo več ponavljale.

Važno obvestilo Zavoda za soc. zavarovanje

Zavod za socialno zavarovanje (INPS) sporoča, da je bil najprej do 1. januarja potem pa do konca junija podaljšan rok za prostovoljno nadaljevanje plačevanja prispevkov za invalidnino in za starostno zavarovanje. V poštev pridejo delavci, bivši delavci in uradniki. Prošnje naj vložijo na INPS, kjer bodo dobili tudi potrebne tiskovine.

Prebivalstvo Goriške zbira darove za poplavljence na Štajerskem

Goriški Slovenci so se velikodušno odzvali vabilu SFS v Italiji za pomoč bratom v Sloveniji, v Celju in okolici, katere je tako hudo prizadela elementarna nezgoda. Dočim po vaseh zbirajo prispevke vaški odbori SFS, so v Gorici doslej oddali svoj prispevek na sedežu ZSPD: Družina Cigoj 1000 lir, družina Plahuta 2000 lir, družina Mozetič 1000 lir, N. N, 1000 lir, E. Boltar 500 lir, A. Svetličič 500 lir, G. Vesel 2000 lir, M. Jelinčič 500 lir, Z. Faganel 200 lir, N. N. 200 lir, N. N. 200 lir, D. Klavčič 300 lir, I. Bric 2000, K. Velušček 500 lir. I. F. 2000 lir, izletniki v Trst skupno 4400 lir.

Skupno je doslej zbranih 24.800 lir. Nabiralna akcija se nadaljuje. Prispevke v Gorici oddajte za sedež ZSPD v Ulici Ascoli štev. 1.

Obvestilo za upokojence bivše Avstro-Ogrske

Uradni list štev. 183 od dne 12. junija t. l. objavlja zakon štev. 268 od 19. maja 1954, po katerem so pokojnine bivšim državnim uradnikom Avstro-Ogrske povišane za 50 odst. s pričetkom od 1. januarja 1954. S tem odlokom seveda upokojenci bivše Avstro-Ogrske še niso dosegli tistih poviškov ki bi vskladili njihov položaj s položajem upokojencev Italije, zatorej bodo sindikalne organizacije še naprej vodile upravičeno akcijo za rešitev vprašanja, ki že dolga leta tare številne upokojence v naši pokrajini.

VPISOVANJE V SOVODENJSKI OTROŠKI VRTEC

V NEDELJO POPOLDNE slavnostna otvoritev

Otroški vrtec je zgradila ustanova ONAIR Stroški za zgraditev znašajo 5.250.000 lir

Sovodenjsko županstvo je z obvestilom, ki ga je izobesilo na oglasni deski, sporočilo prebivalstvu, da bo vpisovanje otrok v otroški vrtec v četrtek 17. junija od 14. do 18. ure v novem poslopju otroškega vrtca. Vpišejo se lahko tisti otroci, ki so rojeni v letih 1949, 1950 in do 31. avgusta leta 1951 in ki stanujejo v Sovodnjah in v Rubijah.

Gradbeno podjetje Ciachet je zgradilo za ONAIR v Sovodnjah popolnoma novo poslopje, ki je stalo 5.250.000 lir. Manjka še notranja oprema. Občinska uprava je na svoje stroške uredila dvorišče, zgradila ograjo in odpeljala neuporabni material.

Otvoritev vrtca bo v nedeljo 20. junija ob 17. uri ob prisotnosti predstavnikov oblasti in šolstva.

«Demokraciji» v pomislek

Goriški dopisnik «Demokracije» je hotel v poročilu o izvolitvi že tretjega števerjanskega župana v času triletnega vodenja občinskih poslov po Delavsko-kmečki zvezi prikriti nezmožnost svojih lastnih mož z lažmi, ki nimajo prav nobene opore. Volitve so bile tajne, volilni rezultati pa na razpolago vsakomur, tudi dopisniku «Demokracije», toda možak je meni nič tebi nič oddane glasove podelil novemu županu po lastni želji ter mu poklonil celo en glas frontaša.

Pri občinski seji je bilo udeleženih 11 občinskih svetovalcev, od katerih dva od opozicije, in sicer zastopnika SFF, tretji član opozicije Komic pa je bil odsoten. Volilni rezultati so pokazali, da sta bili dve glasovnici popolnoma beli, 8 glasovnic je bilo oddanih za novega župana. Podveršiča, ena glasovnica pa za svetovalca Korena. Torej je iz rezultatov jasno razvidno, kdo je glasoval za novega župana; niti vsi pripadniki Delavsko-kmetske zveze, kajti eden je glasoval za Korena, torej proti Podveršiču!

Da pa je upravljanje občine res težavna stvar, radi verjamemo, toda tega gospodje pri SDZ, oziroma Delavsko-kmetski zvezi v času predvolilne kampanje najbrž niso vedeli, ko so obljubljali volivcem vse, od tistega vsega pa danes nimajo pokazati drugega, kakor da znajo svoje župane menjati po tistem časovnem redu, po kakršnem menjajo vsako leto tudi predsednike Delavsko - kmetske zveze.

ZLONAMERNO PODTIKANJE

Časnikar lista «Giornale di Trieste» je pred pisanjem poročila o sobotnem atentatu na sedež goriške kominformistične podružnice v Ul. Vittorio Veneto prelistal lanske izvode svojega lista in si dobro prebral poročilo o bombnem atentatu na poslopje svetovalca tov. Pavlina, kajti ko smo prečitali včerajšnje poročilo klerofašističnega tržaškega dnevnika, smo ugotovili, da je na las podobno poročilu o bombnem atentatu na Pavlinovo poslopje: krivci so vedno tisti Slovenci — titovci, ki uprizarjajo atentate zaradi protiitalijanskih političnih špekulacij.

Na tak način skuša reakcionarno časopisje mobilizirati svoje somišljenike proti naprednemu slovenskemu življu in jih držati v stalnem sovražnem razpoloženju do naše manjšine.

Obenem pa skuša odvrniti odgovornost za kriminalna ubijalska dejanja od tistih preizkušenih in znanih goriških bombašev, ki so vrgli bombo na ples Slovenskega planinskega društva v Gorici, ki so napravili večkrat atentate na neko slovensko trgovino v Gorici, ki so napravili atentat na Pavlinovo hišo in na slovensko šolo in ki so sedaj izbrali za cilj sedež KPI.

Odgovornost reakcionarnega tiska je toliko večja, ker po eni strani ustvarja med javnostjo mnenje, da atentatorji ne izhajajo iz pohlevnih in miroljubnih vrst goriške reakcije, po drugi strani pa navajajo organe javne varnosti na kriva pota pri raziskovanju in tako neposredno krijejo zločine, ki že toliko let vznemirjajo goriško ozračje, spravljajo v nevarnost človeška življenja in se še vedno svobodno v brk oblastem in javnosti kretajo po goriških ulicah.

Lažnivost «Giornalovega» poročanja pa se vidi predvsem v njegovem potvarjanju dogodka. List namreč piše, da je bil atentat napravljen nekaj ur po Beltramovem govoru, v katerem je napadal balkansko vojaško zvezo. V resnici pa je bil atentat napravljen v soboto ponoči, torej pred Beltramovim govorom, in je zaradi tega pisanje lista «Giornale di Trieste», da je bil atentat storjen zaradi «užaljenosti titovcev» čisto navadna iz trte izvita laž, ena izmed tolikih, ki jih goriška reakcija v dobri veri pogoltne pri čitanju tega lista, ki je na čelu hujskaške gonje proti naprednemu slovenskemu prebivalstvu.

Se enkrat pozivamo oblasti, da napravijo v Gorici red z izsleditvijo bombašev, ki se skrivajo v goriških šovinistično-fašističnih krogih, katere je treba brez slehernega usmiljenja končno postaviti pred sodišče in jih primerno kaznovati.

Tekstilni delavci stavkali v protest proti sporazumu

50-odst. udeležba v podgorski predilnici - Razbitje enotnega nastopa sindikalnih organizacij ter neupravičena kontrola in represalije ravnateljstva vzrok za nepopoln uspeh stavke

Včeraj je bila v predilnicah v Podgori in v Ronkah štiriurna stavka, izvedena po izmenah, katero je napovedala FIOT (italijanska federacija tekstilnih delavcev). Stavke se je udeležilo nad polovico delavcev in delavk v podgorski predilnici, v ronški pa je bil odziv nekoliko večji. V času štiriurne stavke so bila pred podjetji množična zborovanja, na katerih so predstavniki sindikalne organizacije FIOT obrazložili pomen nesramnega sporazuma CISL, UIL in fašistične CISNAL s Confindustrio, ki je prinesel delavcem in delavkam v goriški pokrajini komaj 18.80 lir dnevnega poviška na skromne mezde.

V Gorici je dobro znano izkoriščanje, kateremu so podvržene delavke v Podgori in v Ronkah, ki za naporno delo, pri številnih strojih mesečno ne zaslužijo niti 23.000 lir, s svojim delom pa prinašajo delodajalcu ogromne poviške. Tudi disciplina v podjetju v Podgori je izredna in je vmešavanje ravnateljskega osebja v sindikalna vprašanja in svobočine delavk protizakonito. Da včerajšnja stavka ni popolnoma uspela je v veliki meri krivo zabitje sindikalne enotnosti, s katero so bile v preteklih letih uspešno organizirane vse stavke, ki so bile napovedane za izboljšanje mezd in sindikalnih svobočin. Veliko krivde pa pade na ravnateljstvo, ki po svojih uradnikih ob pričetku stavke kontrolira razpoloženje delavk in delavcev v tovarni in s tem ovira njihovo svobodno izbiro v udeležbi stavkovnega gibanja. Poleg tega pa je znano že več primerov, da delavke, ki so se udeležile stavk, niso bile deležne onih količin tekstilnega blaga, do katerih ima vsako leto pravico vsaka delavka po nižji ceni, kot je prodajna cena izven podjetja. Vse to brez dvoma vpliva na mišljenje posameznih delavk, vendar pa je prav zaradi takega nesramnega ravnanja ravnateljstva potrebna še večja enotnost delavskih vrst in enodušen odziv vseh v stavkovnem gibanju, ki je povsem upravičeno, kajti nihče ne more priznati sporazuma, ki delavskemu razredu ne priznava onih zahtev, za katere se je boril v zadnjih dveh letih.

Urnik trgovin v četrtek 17. t. m.

Zveza trgovcev goriške pokrajine sporoča, da bodo jutri 17. junija v dopoldanskih urah odprte samo mesnice, pekarne mlekarne, trgovine s sadjem in zelenjavo ter cvetličarne. Vse druge trgovine bodo ves dan zaprte. Pokriti zelenjadni trg bo odprt do 11. ure. Urnik velja za vse občine goriške pokrajine.

Obvestilo prefekture

Goriška prefektura ponovno opozarja na člen 3 zakona z dne 7.5.1954 štev. 219, priobčenega v Uradnem listu dne 24. maja, štev. 219, ki odreja, kdaj zapade rok za predložitev prošenj za povrnitev zvonov, ki so bili rekvirirani za vojne potrebe ali uničeni.

Sladkor in kava proste cone

Danes se je pričelo razdeljevanje sladkorja in kave proste cone za potrošnike goriške in sovodenjske občine. Sladkor: 1 kg na osebo na odrezek štev. 13 po 160 lir za kg; kava: 0.400 kg surove ali 0.320 kg pražene kave na osebo na odrezek štev. 14. Razdeljevanje se zaključi 30. t. m.

Izlet SPD

Slovensko planinsko društvo Gorica vabi vse člane in prijatelje, da se udeležijo izleta, ki ga priredi v nedeljo 20. t. m. na Cuel di Lanis. Vpisovanje in pojasnila dobite pri urarju D. Suligoju.

Darovi za Podporno društvo

V počastitev spomina pok. trgovca Josipa Cigoja so darovali še naslednji goriški trgovci: Danica Mikluš, Pevma 1000 lir; B. in drug 1000 lir; N. N. 500 lir; Alojz Badalič 500 lir; N. N. 500 lir; Rudolf Volk 500 lir, Josipina Koren 500 lir; S. M. 300 lir; Alojz Beguš 300 lir; Anton Briško 300 lir; N. N. 250, B. Bratuž 200, I. Skarabot 200, N. N. 200, Jože Komavli 200 in Ivan Kogoj 100 lir.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani - Albanese, Ul. Rossini 1 - tel. 24-43.

KINO

CORSO. 17: «Prepovedane ustnice», Y. Sanson.

VERDI. 17: «Preganjanci», G. Douglas.

CENTRALE. 17: «Gospa s kamelijami», barvni film, M. Presle in G. Cervi.

VITTORIA. 17: «Tekmica moje žene», barvni film, D. Sheridan.

MODERNO. 17: «Svet jih obsoja», A. Valli in A. Nazzari.

IZ TRZASKE KRONIKE

NOVI UKAZI ZVU

Z ukazom št. 55, ki je bil podpisan 8. junija 1954, je Zavezniška vojaška uprava izdala odločbe, ki urejejajo izpit za kvalifikacijo pravnega prokuratorja v letu 1954 na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

Z ukazom št. 54, ki je bil podpisan 8. junija 1954, dovoljuje Zavezniška vojaška uprava povračilo pristojbino na izvožene konzervirane ribe.

Podlegla poškodbam

Včeraj ob 18. uri je 86-letna Teresa Giusti vd. Dolais iz Ul. Pascoli 31 podlegla na ortopedskem oddelku poškodbam, ki si jih je povzročila 11. t. m. med padcem. Žensko so tedaj sprejeli zaradi zloma kolčnega sklepa desne noge s prognozo okrevanja v 60 ali 90 dneh v bolnišnici.

Pes jo je podrl

Med hojo po stopnicah stavbe v kateri stanuje se je v 56-letno Adriano Zanon in Drevoreda XX. septembra zaletel pes družine Zecchini, stanujoče v isti stavbi, in jo seveda podrl na tla. Ker se je pri padcu udarila po glavi in drugih delih telesa, se je Zanon zatekla v bolnišnico, kjer so ji nudili vso potrebno pomoč in jo s prognozo okrevanja v 6 ali 7 dneh poslali domov, kjer se bo morala sama zdraviti.

Nezgoda sprevodnika

Zaradi verjetnega zloma 8. rebra na levi strani prsnega koša so včeraj zjutraj pripeljali v bolnišnico 34-letnega sprevodnika Acegata Vincenza Peschechero s Kolonkovca, ki je izjavil, da je v avtobusu št. 29 nerodno padel in se udaril.

Zdravniki so mu nudili vso pomoč, vendar ga niso pridržali v bolnišnici: poslali so ga domov s priporočilom 15 do 25-dnevnega počitka.

Vozni red avtobusov

Proga Gorica - Trst: ob delavnikih: odhod iz Gorice ob 7.15 in 13.30; odhod iz Trsta ob 13. in 19. uri. Ob praznikih: odhod iz Gorice ob 7.30 in 13. uri; odhod iz Trsta ob 12.30 in 19.30 uri.

Proga Gorica - Videm: ob delavnikih: odhod iz Gorice ob 7.30, 12.30, 13.30, 18.15; odhod iz Vidma ob 7.30, 12.15, 14.30, 18. Ob praznikih ne vozi.

Proga Gorica - Doberdob - Tržič: ob delavnikih: odhod iz Gorice ob 7. uri; odhod iz Tržiča ob 17.20. Ob praznikih ne vozi.

Proga Gorica - Steverjan: ob delavnikih: odhod iz Gorice ob 6.30, 12.30, 18. uri; odhod iz Steverjana ob 7, 14, 18.30. Ob praznikih: odhod iz Gorice ob 15, 16.30, 19. uri; odhod iz Steverjana ob 13.30, 18, 20. uri.

ŠPORTNI DNEVNIK

S ŠTIRIMI TEKMAMI ISTOČASNO DANES ZAČETEK V ŠVICI

V Lozani: Jugoslavija - Francija

Jugoslovanski igralci so optimisti, vendar meni Aleksander Tirnanić, da so Francozi zelo močan nasprotnik, ki ga ni treba podcenjevati

Dolgo pričakovani dan je končno prišel. Danes popoldne bo osem reprezentanc zaplesalo ples, pri katerem se bodo hotele vse izkazati kot boljše. Dolgotrajna je bila pot do teh zadnjih nastopov v Švici. In ko so bile premagane vse ovire, so moštvom že nastavljene nove zasede, katerih se vsi več ali manj boje.

Jugoslavija ima v osmini finala za svojega prvega nasprotnika Francijo. Francija bi pač ne bila tako nevaren nasprotnik, če bi pri stvari ne šlo za silno resno zadevo. Prav to dejstvo pa lahko povzroči nervoznost, zmedenost, nepreciznost, kar vse lahko močno pomaga - nasprotniku. Francija je tisti nasprotnik, s katerim je že imela Jugoslavija precej opravka v l. 1949 v izločilnih tekmah doma in v Parizu ter končno še v Fiorenci. In še na tretji tekmi ni bilo zmagovalca v rednem času in je bilo treba še podaljškov, da se je rezultat z 2:2 popravil v korist Jugoslaviji na 3:2.

Naslednji nasprotnik Jugoslavije bo Brazilija, torej reprezentanca, ki ima mnogo upanja na končno prvo mesto. Franciji je položaj olajšan s tem, da se bo borila samo še z Mehiko. Tudi Brazilija bo imela poteg Jugoslavije za drugega nasprotnika Mehiko. To je način favoriziranja nekaterih reprezentanc. Jugoslaviji se je tu zgodila krivica, kajti vse prej kot Francija bi bila po uspehih, ki jih je pokazala, Jugoslavija vredna, da zasede to mesto. Pa mogoče bo le šlo in bo znabiti le tudi Jugoslavija prišla v naslednje kolo. Lahko pa pride do sledečega položaja, da bi namreč imela Brazilija 4 točke, ko bi Francija in Jugoslavija imeli enako število točk. Tedaj bi pač prišlo do še ene tekme med Francijo in Jugoslavijo in če bi tudi ta ne odločila, tedaj bi pač odločil žreb.

Ko bomo danes popoldne po radiu (prenašal bo tudi radio Beograd) sledili tekmi, bomo želeli vso srečo jugoslovanskim igralcem.

Tudi Italijani v Lozani

VEVEY. 15. — Italijanski reprezentanti, ki jih je danes obiskal savojski princ Viktor Emanuel, ki študira v Švici, (mogoče fantiču še vedno lebde pred očmi kake prestolonasledniške vizije), se bodo jutri z avtobusom odpeljali v Lozano, kjer bodo prisostvovali tekmi med Francijo in Jugoslavijo.

Lorenzi levo krilo

VEVEY, 15. — Na vprašanje novinarjev je tehnični komisar italijanske reprezentance Czeizler objavil postavo moštva, ki bo v četrtek igralo v Lozani proti Švici. Moštvo sestavljajo: Ghezzi; Vincenzi, Giacomazzi; Neri, Tognon, Nesti; Muccinelli, Boniperti (kap.), Galli, Pandolfini, Lorenzi.

Večino stadionov v Švici so za svetovno prvenstvo razširili, v Bernu pa so zgradili največji stadion. Švicarski stadioni lahko sprejmejo največ kakih 270.000 gledalcev, in sicer stadion v Bernu kakih 60.000, v Lausaneu 50.000, Luganu 37.000, Zürichu 35.000, Ženevi 34.000 in Baslu 52.000.

Spored tekem za svetovno nogometno prvenstvo

Danes:

BERN (ob 18. uri): URUGVAJ - ČEŠKOSLOVAŠKA (sodnik Ellis)

ZUERICH (ob 18. uri): AVSTRIJA - ŠKOTSKA (Franken)

LOZANA (ob 18. uri): FRANCIJA - JUGOSLAVIJA (Griffith)

ŽENEVA (ob 18. uri): MEHIKA - BRAZILIJA (Wyssling)

Jutri:

BERN (ob 18. uri): TURČIJA - NEMČIJA (Da Costa)

BASEL (ob 18.10 uri): ANGLIJA - BELGIJA (Schmetzer)

ZUERICH (ob 18. uri): MADŽARSKA - KOREJA (Vincenti)

LOZANA (ob 17.50 uri): ITALIJA - ŠVICA (Viana)

OD PRVEGA DO PETEGA SVETOVNEGA PRVENSTVA

Danes bo uradna otvoritev V. nogometnega svetovnega prvenstva, in sicer hkrati v Lozani, Bernu, Ženevi in Baslu.

Bilo je l. 1928, ko je kongres mednarodne nogometne zveze v Amsterdamu sklenil, da ustanovi svetovni nogometni turnir za vsa nogometna združenja, amaterska in profesionalna. Nogomet je bil namreč tudi na sporedu olimpijskih iger, toda samo za amaterje; in prav zaradi tega je prišlo do sklepa l. 1928. Sicer se je pričelo že l. 1904 neko svetovno prvenstvo, ki se je tudi tako imenovalo, medtem ko je FIFA l. 1928 dala tekmovanju ime «Za svetovni pokal». Kongres v Luksemburgu l. 1946 pa je sklenil, da se tekmovanje imenuje «Za pokal Julesa Rimeta»; v izogib raznim zmešnjavam pa je bilo končno zopet sprejeto ime «Svetovno prvenstvo» s podnaslovom «Pokal Julesa Rimeta».

Jugoslavija - presenečenje prvega prvenstva

Organizacijo prvega prvenstva je dobil Urugvaj na podlagi lepih rezultatov, ki jih je dosegel na olimpijskih igrah v Parizu (1924) in Amsterdamu (1928). Vendar je dolgo potovanje (tedaj se je še potovalo samo po morju) in dolgo trajanje tekmovanja odvrnilo od udeležbe Nemčijo, Avstrijo, Španijo, Italijo, Madžarsko, Švico in tudi Anglijo, ki je izstopila iz FIFA. In tako so potovale v Južno Ameriko le štiri evropske države: Belgija, Francija, Romunija in Jugoslavija. Čakala jih je silna ameriška vojska: Argentina, Bolivija, Brazilija, Čile, ZDA, Mehika, Paragvaj, Peru in Urugvaj.

Argentina nosilka skupine je premagala Francijo z 1:0, Mehikance s 6:3 in Čilence s 3:1 ter se tako plasirala v polfinale. Urugvaj je premagal Peru z 1:0 in Romunijo s 4:0. Tudi ZDA so z zmagama nad Belgijo in Paragvajem — obakrat 3:0 — opravičile določitev za nosilca skupine. *Presenečenje pa je pripravila Jugoslavija, ki je premagala Brazilijo z 2:1 in Bolivijo s 4:0.*

Prvi zmagovalec - Urugvaj

V polfinalu je potem Argentina premagala ZDA in Urugvaj Jugoslavijo. Ta tekma bi bila sicer vredna posebnega opisa, če bi ne bilo od tega že davno. Saj je bil na tej tekmi priznan gol, ki je prešel v zgodovino. Po razveljavljenju jugoslovanskega gola, češ da je bil dosežen iz ofsida in po priznanju urugvajskega gola, ki je padel iz ofsida, je prišlo najlepše. Ko se je po neki akciji žoga zakotalila v golaut, jo je neki bližnji policaj z nogo brcnil nazaj v polje. Urugvajski igralec jo je sprejel in brcnil v gol. Jugoslovanski branilci so samo gledali in tudi vratar se niti zganil ni, saj jim je bilo vsem jasno, da je bila igra prekinjena. Toda kolikšno presenečenja in ogorčenje, ko je sodnik — priznal «zgodovinski» gol. Tedaj so Jugoslovani razumeli, da ni mogoče ničesar opraviti in da ne kaže drugega kot predati orožje.

Finale je bil napet, saj so Argentinci zmagali v prvem polčasu z 2:1. Toda Urugvajci so bili bolj sveži in so v drugem polčasu dosegli še tri gole. S končnim rezultatom 4:2 so si Urugvajci osvojili pokal.

V drugem prvenstvu uspeh Italije

Organizacija drugega tekmovanja za svetovno prvenstvo l. 1934 je bila poverjena Italiji. Da bi zmanjšali število udeležencev od 29 na 16, so bile določene izločilne skupine. V izločilnih tekmah je prišlo do presenečenja, ko je Jugoslavija izpadla z neodločenim rezultatom s Švico (2:2) in porazom z Romunijo (2:1). Branilec pokala Urugvaj se pa tekmovanja sploh ni udeležil.

Pravo prvenstveno tekmovanje pa se je pričelo po pokalnem sistemu, tako da je bilo že prej določenih osem teoretično boljših moštev, ki se v prvem kolu (osmina finala) niso smela med seboj srečati. Od teh osmih moštev se jih je pet plasiralo za nadaljnje kolo: Italija (7:1 proti ZDA), Madžarska (4:2 proti Egiptu), Nemčija (5:2 proti Belgiji), ČSR (2:1 proti Romuniji), Avstrija (3:2 po podaljških proti Franciji). Argentina, Brazilija in Holandska pa so izpadle, premagane po Švedski (3:2), Španiji (3:1) in Švici (3:2).

V četrtfinalu so bile uspešne Avstrija, Nemčija, ČSR in Italija. Tekmi med Nemčijo in Švedsko ter med ČSR in Švico sta se končali v prvem polčasu neodločeno, potem pa je Nemčija zmagala z 2:1, ČSR pa s 3:2. Avstriji je uspelo obdržati proti Madžarski rezultat 2:1, ki ga je dosegla že v prvem polčasu. Italija je igrala s Španijo neodločeno 1:1 in po 24 urah se je morala tekma ponoviti in tedaj je Italiji uspelo doseči edini gol tekme, ki je pomenil tudi zmago.

(Se nadaljuje).

Vse pripravljeno za turnir v Wimbledonu

LONDON, 15. — Za teniški turnir v Wimbledonu, ki se bo pričel 21. t. m., sta izbrana za nosilca skupin tudi Američana Tony Trabert in Maureen Connolly. Connolly, ki je prvakinja tega turnirja zadnji dve leti, je postala nosilka skupine avtomatično, medtem ko so Traberta določili, ker je zmagal na francoskem prvenstvu.

Število moških nosilcev skupin so zvišali od 8 na 12. Avstralca Lewis Hoad in Ken Rosewall sta zasedla naslednji dve mesti za Trabertom, medtem ko ima Vic Seixas številko 4. Nato slede po vrsti: Mervyn Rose (Avstral.), Art Larsen (ZDA), Budge Patty (ZDA), Rex Hartwig (Avstral.), Sven Davidson (Sved.), Kurt Nielsen (Danska), Jaroslav Drobny (Egipt) in Gardner Mulloy (ZDA).

Pri ženskah pa je sledeči vrstni red nosilk skupin: «Mo» Connolly, Doris Hart (ZDA), Shirley Fry, Louise Brough, Margaret Dupont (vse ZDA), Angela Mortimer (Angl.), Helen Fletcher (Angl.), Betty Pratt (Jamaika).

Pri moških dvojicah: Hartwig in Rose, Seixas in Trabert, Hoad in Rosewall, Mulloy in Patty. — Pri ženskih: Fry in Hart, Brough in Dupont, Mortimer in Shilcock (Angl.), Pratt in Weiss (Arg.). V mešanih dvojicah je Seixas skupaj s Hart, Hoad s Connolly, Rosewall z Dupont in Hartwig s Pratt.

KONSKI TURNIR V MUENCHENU

Unzicker v vodstvu

Kar nenadoma se je znašel na čelu lestvice Unzicker, nemški prvak, ki mu je uspelo premagati že prej Fudererja, medtem ko sta oba ostala jugoslovanska predstavnika na tem turnirju z njim remizirala. V IX. kolu je Unzicker imel za nasprotnika Castaldija, s katerim ni imel težkega dela.

Rezultati IX. kola in nekaterih prekinjenih partij:

Prekinjeni partiji VIII. kola Lehman - Bouvmeester remi, Aitkin - Lokwenz remi.

IX. kolo: Castaldi - Unzicker 0:1, Mulckey - Rabar 0:1, Kramer - Lehman 1:0, Golombek - Aitkin 1:0. Partije Ribeiro - Pirc, Dunkelblum - Fuderer, Donner - Wade, Lokwenz - Toran so bile prekinjene.

V prekinjenih partijah sta Fuderer in Pirc na boljšem.

Stanje po IX. kolu: Unzicker (Z. Nemčija) 7; Donner (Nizozemska) 6.5 (1); Rabar 6.5; Fuderer in Toran (Španija) 6 (1); Kramer (Nizozemska) 6; Pirc 5.5 (1); Golombek (Vel. Britanija) 5.5; Lokwenz (Avstrija) in Wade (Vel. Britanija) 4 (1); Lehman (Zah. Nemčija) 4 točke itd.

Kino na Opčinah

predvaja danes 16. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana. Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - Z 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst